

== Velja po pošti: ==  
 Za celo leto naprej . . . K 26.—  
 za en mesec . . . . . 2.20  
 za Nemčijo celoletno . . . 29.—  
 za ostalo inozemstvo . . . 35.—  
**V Ljubljani na dom:**  
 Za celo leto naprej . . . K 24.—  
 za en mesec . . . . . 2.—  
 V upravi prejeman mesečno . . 1.80  
**Sobotna izdaja:**  
 za celo leto . . . . . K 7.—  
 za Nemčijo celoletno . . . 9.—  
 za ostalo inozemstvo . . . 12.—

# SLOVENEK

== Inzerati: ==  
 Enostopna pettivrsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)  
 za enkrat . . . . . po 3) v  
 za dva- in večkrat . . . 25,,  
 pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.  
**Poslano:**  
 Enostopna pettivrsta po 60 vin.  
 Izhaja vsak dan, izvenredno nedelje in praznike, ob 5. uri pop.  
 Redna letna priloga vsaki red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

## Vstajenje Poljske.

### Pa še Poljska ni izginola . . .

Nedavno je bilo brati, da je poljski vojak ranjen tam v Volhiniji umirajoč na bojišču z rudečo svojo krvjo pisal na svojo silovo obleko besede: Pa še Poljska ni izginola . . .

In zdaj se, kakor da se hoče ta želja uresničiti poljskemu narodu, zdi se, da ta poljski politični »Credo« ta poljski taktični »ceterum censeo«, dobiva živo podobo: Avstrijski in nemški cesar sta izdala 5. novembra posebno slovesno sporočilo, ki ji objavljamo na drugem mestu; v tem oklicu zagotavlja poljskemu narodu samostojno poljsko državo z dedno monarhijo in z ustanovno podlago.

Vladarja osrednjih sil sta dala poljskemu narodu javno svojo cesarsko besedo, da vnovič ustvarita poljsko kraljestvo. — Več med trajajočo še vojsko nista mogla storiti. Vse drugo se zvrši po zmagoslavni vojski.

Kaj je vladarja napotilo, da sta ravno sedaj objavila to svojo veliko besedo Poljakom, tega v oklicu ne omenjata. Ne bomo se pa motili, ako trdimo, da je ta oklic pred vsem odgovor hinavskim Angležem, ki vedno govore, da se bore za neodvisnost malih narodov, pri tem pa tudi med vojsko enega za drugim spravljajo v svojo nenasitno imperialistično žrelo. — Pri Angležih torej samo slepilo, prazne besede, pri nas pa dejstvo.

Pri tem pa gotovo igrajo svojo ulogo še drugi politični in strateški motivi, o katerih seveda danes še ni že tako lahko govoriti.

Najmanj verjetno je domnevanje, da se je to dejstvo izvršilo po kakem tajnem dogovoru ali migljanju od strani Rusije. Mnogo so sicer listi zadnji čas pisali o možnosti, da se dogovori poseben mir z Rusijo, vendar soditi po političnem, strateškem in denarnem položaju, so bila taka poročila le srčne želje ljudi, ki bi radi kmalu prišli do častnega mira. Vendar se pa ne da tajiti, da je vedno več znamenj nespornosti med entento, ki le čakajo odločilnega trenutka, da se prevržejo v nepremostljivo nasprotje. Interesi v ententi združenih držav so preveč si nasprotujoči in težko da bi bil že rojen diplomat, ki bi jih za trajno mogel spraviti pod en klobuk.

Poljaki bodo gotovo z radostjo vzeli v vednost cesarsko besedo, ki obnavlja poljsko kraljestvo, najslajšo sanjo vsakega Poljaka. — Sedanja vojska, ki je svojo strahoto razsipala vzlasi čez dele nekdanjega poljskega kraljestva, pa je gotovo stregnila poljski narod, da bo veseleč se novega upanja trezno presojal položaj. Vsekako je cesarski razglas v zgodovini poljskega naroda prevažen dokument, ki tudi v sedanji svetovni zgodovini vedno ohrani svoj pomen: Za nas Slovence in Hrvate je to dejstvo veseli dokaz, da se pri nas mali narodi ne bodo zaman vojskovali za svojega vladarja, da on tudi nanje misli in da tudi njim pokaže znamenja svoje naklonjenosti.

Poleg ustanovitve poljskega kraljestva so Poljaki v Galiciji že prijeli tak dokaz, ker jim vladar obeta za vse njih žrtve, za njih zvestobo veliko samostojnost. Kako bo izgledala ta samostojnost, tega cesarski razglas ne omenja, pač pa naroča ministrskemu predsedniku, da mu glede tega stavi primerne predloge.

### Uradne brzojavke.

Včeraj zjutraj smo prejeli brzojavke z Dunaja:

Danes v nedeljo je bila v generalnem okrožju Lublin proglašena naslednja proklamacija:

### NA PREBIVALSTVO GENERALNEGA OKROŽJA LUBLINI!

Njegovo Veličanstvo avstrijski cesar in apostolski kralj Ogrske in Njegovo Veličanstvo nemški cesar, trdno zapajajoč na konečno zmago njihovega orožja in prežeta z željo, da dasta srečnejšo bodočnost poljskim pokrajinam, ki so jih njihove hrabre armade iztrgale ruskemu gospodstvu, sta se zedinila, da iz teh pokrajin napravita samostojno državo z dedno monarhijo in konstitucionalno ustavo. Natančnejša določila o mejah kraljestva Poljske si še pridržujeta. Novo kraljestvo bo v zvezi z obema zveznima državama dobilo jamstvo, ki je potrebuje za razvoj svojih moči. V lastni armadi naj dalje žive slavopolne izročitve poljskih armad prejšnjih časov in spomin na hrabre poljske sobojnike v veliki vojni sedanjega časa. Njena organizacija, izobrazba in vodstvo se uredi po skupnem dogovoru.

Zvezna vladarja trdno upata, da se bodo želje po državnem in narodnem razvoju kraljestva Poljske sedaj pod danimi ozirji na splošne politične razmere Evrope in na blagostanje in varnost njihovih lastnih dežel in narodov izpolnile.

Veliki zahodni sosedni državi poljskega kraljestva pa bodeta na svoji vzhodni meji z veseljem videli na novo vstajati prosto, srečno in svojega narodnega življenja se veselečo državo.

Na najvišje povelje Njegovega Veličanstva avstrijskega cesarja in apostolskega kralja Ogrske

generalni guverner Kuk.

Popolnoma enakoglasno razglas je izšel tudi v generalnem okrožju Varšava.

× × ×

Današnja »Wiener Zeitung« priobčuje naslednje Najvišje lastnoročno pismo:

Ljubi dr. pl. Körber!

V smislu mojega z Njegovim Veličanstvom nemškim cesarjem sklenjenega dogovora se iz poljskega ozemlja, ki so ga naše hrabre čete iztrgale ruskemu gospodstvu, ustanovi samostojna država z dedno monarhijo in konstitucionalno ustavo. Tem povodom se ginjenega srca spominjam mnogih dokazov požrtvovalnosti in zvestobe, ki sem jih tekom moje vlade dobil od dežele Galicije in velikih in težkih žrtev, ki jih je ta dežela v sedanji vojski, izpostavljena najhujšim sovražnim udarom, morala doprinesti v interesu zmagovite obrambe vzhodnih državnih mej, kar ji zagotavlja trajno pravico na mojo najtoplejšo očetovsko skrb.

Zato je Moja volja, da v trenutku, ko nastaja nova država, roko v roki s tem razvojem tudi deželi Galiciji dam pravico, da svoje deželne zadeve do polne meje tega, kar je v soglasju z njeno pripadnostjo državnih skupnosti in z njenim napredkom, samostojno ureja in tako s tem prebivalstvu Galicije podam jamstvo za njegov narodni in gospodarski razvoj. S tem, da Vam javljam to Svojo namero, pooblašam Vas, da izdelate za postavno udeležitev primerne predloge in Mi jih predložite.

Dunaj, 4. novembra 1916.

Franc Jožef, I. r.  
Körber, I. r.

Stoletne sanje poljskih domoljubov so se uresničile, stoletni napori plamtečega poljskega domoljubja so se pri-

bližali svojemu cilju, kri poljskih junakov je obrodila zaželjeni sad ter svojo domovino ožarila s sijajnim bleskom zlate svobode.

Poljska vstaja! Poljske pokrajine, ki so tvorile jedro in središče nekdanje poljske države, pokrajine, ki so jih hrabre armade osrednjih dveh velesil iztrgale ruskemu gospodstvu, so po složni volji in odločbi avstrijskega in nemškega cesarja proglašene za samostojno poljsko državo. Avstrijski in nemški cesar sta ustanovila samostojno, dedno in ustavno poljsko monarhijo. Osrčje nekdanje slavne Poljske je rešeno stoletnih spon, odvaljen je kamen z groba poljskega naroda. Poljska vstaja iz groba; začudeno gleda okrog sebe, kakor začarana kraljčina, ki se je zbudila iz stoletnega spanja. Evropski narodi strmé ob prizoru, ki se je pred tremi leti večini evropskih politikov zdel nemogoč ali vsaj neverjeten. Saj so celo poljski domoljubi že obupavali nad vstajanjem svoje domovine.

Kar se je mnogim zdelo nemogoče, to se sedaj vrši pred nami. Sredi med evropskimi državami, ki se srdito vskljujejo za novo ravnotežje v Evropi, vstaja država, ki bo morebiti podlaga trdnjše evropskega ravnotežja in zanesljivejši poroštvu evropskega miru.

Ko je genialni Napoleon na otoku Sv. Helene premišljeval o svojih ponesrečenih vojnih načrtih, takrat je vzkliknil: »Moja vojska proti Rusiji mora ostati najpopularnejša vojska v novodobni zgodovini. To je bila vojska za splošni mir in varnost, za ravnotežje evropskih držav, za trajni mir bodočnosti. Podlaga tega ravnotežja bi bila obnovitev neodvisne Poljske; po mojem mnenju je namreč vse odvisno od Poljske. Poljska je ključ evropskega oboka.« Bismark, eden največjih politikov 19. stoletja, je dobro poznal resnost in važnost poljskega vprašanja ter ga je skušal po svoje rešiti. Marsikdo se je čudil, kako da se tako velik politik tako energično trudi za rešitev poljskega vprašanja, ko se je vendar še skoraj večini politikov zdelo, da je Poljska za vedno zbrisana z evropskega zemljevida.

Sedanja svetovna vojska je dokazala, da se Napoleon in Bismark nista motila. Komaj se je začela svetovna vojska že se je zopet začelo oglašati poljsko vprašanje. Težišče evropske vojske je bilo na poljskih tleh in tako je bilo že na zunaj videti, da se bije giantski boj za Poljsko. Rusija je bila že ob začetku vojske prisiljena, da je vsaj navidez in začasno opustila svojo kruto protipoljsko politiko. A ruske obljube so bile v prevelikem nasprotju s pedesetletno zatiralno protipoljsko politiko ter v preočividnem nasprotju z ruskimi vojnimi neuspehi. Zato se niso varali poljski domoljubi, ki so zaupali v plemenito srce avstrijskega vladarja in v politično modrost nemškega cesarja. Cesar jim ni hotel in ni mogla dati Rusija, to so Poljaki prejeli od osrednjih velesil. Poljska vstaja!

Ali so pa Poljaki vredni popolne politične samostojnosti, ali je poljski narod sposoben za samostojno državno življenje? Poljska zgodovina krepko odgovarja: Da!

Poljska država je obstajala celih osem stoletij. Prvi poljski vladar, o katerem pripoveduje zgodovina, je bil knez Miecislav I. (okoli 950.). Okoli leta 1000. je Poljska razširila svoje meje daleč proti zahodu ter zavladala nad Šlezijo in Češko. Kazimir Veliki (1333—1370) je krepko in modro uredil enotno poljsko državo, povzdignil kmečki stan, uredil pravo in finance, pospeševal obrt in znanost (vseučilišče v Krakovu 1364).

Višek svoje moči in slave je Poljska dosegla po personalni uniji z Litvo

pod Jageloni (1370—1572) in končno po popolni državni uniji z Litvo (»Lublinska unija« 1569). V teh dveh stoletjih je Poljska sijajno izvrševala svoje veliko zgodovinsko in kulturno poslanstvo kot most med vzhodom in zahodom. Svoje meje je razširjala in svoj notranji ustroj je utrjevala ne z nasiljem, ampak s politično modrostjo in s kulturno premočjo.

V 16. stoletju se je visoko razcvela poljska narodna kultura in poljska književnost ter daleč prekosila ne samo vzhodne, ampak tudi zahodne sosedje. Vznorni prevajalec sv. pisma Wujek, največji poljski govornik Skarga, pesniki Kochanowski, Rej i. dr. so v 16. stoletju visoko dvignili poljsko književnost, ustvarili vzorni poljski slog ter ustalili poljski književni jezik, ki se pozneje ni več znatno izpreminjal. Na cerkvenem polju so Poljaki slavno premagali nevarno reformacijsko dobo, z duhovnimi sredstvi so po svojih velikih kulturnih in apostolskih močeh ohranili versko edinstvo ter jo razširili daleč proti vzhodu. Ob koncu 16. stoletja se je na cerkvenem zboru v Brestu Litovskem končno izvršilo zedinjenje Rusinov s katoliško Cerkvijo (1595). Le žal, da je Poljska v naslednjem stoletju začela že propadati; zato je verska in politična unija z Rusini ostala nepopolna in polovičarska.

V 17. stoletju se je zvezda poljske slave že nagibala proti zatonu. V notranjosti jo je razjedal »liberum veto«, razdirale so jo konfederacije plemičev in prepri o volitvi kraljev. Od zunaj pa so jo napadali mogočni sosedje, ki so se polagoma začeli vmešavati v notranje poljske zadeve. Zlasti je bilo nevarno vmešavanje rastoče Rusije, ki se je pri svojem vmešavanju opirala na versko in narodno sorodstvo z rusinskimi kozaki. Tako je prišlo, da so se ob koncu 18. stoletja Rusija, Prusija in Avstrija zedinile za trojno delitev Poljske (1772—1795, 1793 in 1795). Rusija je dobila največji del. Poljska je izginila iz vrste evropskih držav.

Toda Poljska je umrla slavno, kakor se spodobi za državo s tako junaško in sijajno preteklostjo. Leta 1791 je še enkrat visoko vzplapolala politična modrost in požrtvovalnost poljskih domoljubov. Dne 3. maja 1791 je namreč poljski državni zbor potrdil novo poljsko ustavo, po kateri bi Poljska daleč presevala vse druge države: »liberum veto« in konfederacije so bile odpravljene in ustanovljena ustavna dedna monarhija. A rusko nasilje in ruske spletke so preprečile uresničenje te vzorne ustave ter zapечатile usodo Poljske. Poljski domoljubi so se pod Kosciuskom junaško borili za svobodo domovine (1794), a so naposled omagali pred ogromno premočjo.

Pod Napoleonom je Poljakom zasvetila zvezda novega upanja. Poljski junaki so se takrat organizirali v poljskih legijah in se borili za vstajenje svoje domovine, a brez uspeha. Poljska vstaja leta 1830 in 1863 je zapечатila usodo Poljske ter izzvala strašno kruto preganjanje od strani Rusije. Poljski patrioti so v trumah bežali iz domovine ter iskali zavetja in pomoči v zahodni Evropi in celo v Turčiji. Ob vsaki priliki so skušali poljsko vprašanje spraviti na površje ter evropske diplomate pridobiti za rešitev domovine. Svet je občudoval plemeniti poljski idealizem, a vedno bolj je bilo videti, kakor da so poljske težnje samo prazna sanje brez zadostne stvarne podlage. Poljaki so se čutili vedno bolj osamljene, postajali so nezaupni, a vklonili se niso. Na dnu poljskih src je še vedno, kakor iskra pod pepelom, tlelo upanje v vstajenje tužne domovine.

Poljski pesniki, umetniki in znan-



stveniki so svoje domoljubne ideje prenašali na duhovno in versko polje. Pod duhovnim vodstvom pesnikov Krasinskoga in Mickiewicza so vzdihovali: »Daj nam, o Gospod, da s svetimi čini od smrti vstanemo sami v sebi« (Psalm Krasinskoga).

Med tem časom je pa Rusija silovito zatirala osrčje nekdanje poljske države. Poljski jezik je bil izgnan iz šol in uradov, poljske znanstvene zbirke in kulturne ustanove so bile oropane, velika poljska posestva so bila konfiscirana, Poljaki so bili brezpravni; celo v svetišču je segalo krvavo kozoško preganjanje. A v tej brezprimerni stiski je poljski narod pokazal izredno žilavost ter veliko sposobnost za kulturno in politično življenje. Ker Poljaki v Rusiji niso imeli dostopa v javne službe, zato so svoje sile porabili na gospodarskem polju ter kljub izjemnim ruskim postavam ustvarili veliko blagostanje in bogato domačo veliko industrijo. V Avstriji so pa pod modrim varstvom plemenitega vladarja pridobili znatno avtonomijo, pokazali veliko politične zrelosti ter naši državi dali mnogo zarves velikih državnikov. Na kulturnem polju, v znanosti, književnosti in umetnosti so pa v vseh svojih razkosanih pokrajinah ohranili svojo narodno individualnost, ter dokazali, da poljska narodna duša še krepko živi, dasi je telo razpadlo.

Ob začetku svetovne vojske so Poljaki pokazali veliko plametečega domoljubja, pa tudi zadosti politične treznosti in zrelosti. Poljska mladina se je pod varstvom avstrijskega orla v poljskih legijah borila za vstajenje Poljske, v Ruski Poljski so pa s previdnim delom pripravljali tla za novo politično življenje. Pred enim letom smo se čudili, da je osvobodena Varšava ostala tako hladna. A sedaj vidimo, da je bilo za ustanovitev samostojne Poljske po stoletnem spanju pač treba mnogo priprav in treznega preudarka. In osrednji velesili kakor tudi Poljaki so v tem vprašanju pokazali veliko politične treznosti in modrosti.

Mi Slovenci smo bili vedno v prijaznem stiku s Poljaki. Poljaki so k nam prihajali proučevati in občudovati našo katoliško organizacijo. Na zadnjem katoliškem shodu so z nami sklenili pristržno prijateljsko zvezo. »Slovenec« je zadnja leta vedno spremljal vse pojave poljske politične in narodne misli, kar so mu Poljaki vračali s priznanjem in s simpatijami. Zato pa tudi sedaj se s Poljaki vred veselimo ob vstajenju Poljske, iskreno pozdravljamo novo sosednjo državo in v njej vidimo poročstvo za zmago krščanske pravičnosti; vstajenje Poljske nam je poročstvo, da narodni ne poginjajo in se ne dajo zatreči, od mrtvih vstala Poljska nam daje zagotovilo novega, vsem narodom pravičnega evropskega ravnotežja.

#### SAMOSTOJNA POLJSKA BILA USTANOVLJENA 30. OKTOBRA 1916.

Odposlanci Poljakov pri našem zunanem zunanem ministru in pri nemškem kancercu.

Dunaj, 4. oktobra. Kakor poroča »Politische Korrespondenz«, se je iz Varšave odpeljalo k ministru zunanjih zadev baronu Burianu odposlaništvo poljskih prvakov. V deputaciji so bili predsed. varš. obč. sveta, vseučiliški rektor dr. Jozef Brudzinski, varšavski župan inženir Sigmund Chmielewski (član lige za poljsko državo), profesor I. Dickstein (zastopnik judov), predsednik osrednjega preskrbovalnega urada Stanislaw Dzierzicki (konservativec), član dume Mihael Lempicki, načelnik varšavske meščanske straže princ Franc Radziwill, predsednik preskrbovalnega urada grof Adam Ronikier.

V ponedeljek dne 30. oktobra je sprejel poljsko deputacijo na Dunaju avstrijski zunanji minister baron Burian. Po nagovoru rektorja Brudzinskega glede na samostojno poljsko kraljestvo je odgovoril Burian:

Zelo me veseli, da Vas pozdravljam tu, in ker Vam morem naznaniti, da sta Njegovo Veličanstvo, moj Najmilostnejši Gospod, in njegov svetli zaveznik Njegovo Veličanstvo nemški cesar, sklenila, da se zopet ustanovi poljsko kraljestvo.

Seveda bo bodoča kraljevina Poljska mogla šele po sklenjenem miru pričeti poslovati kot država v tesnem stiku na obe osrednji velesili, tako v političnem in v vojaškem oziru bo obstoj Poljske zagotovljen.

V Vaši spomenici ste izrazili želje, o katerih zdaj še ni mogoče odločevati. Uverjeni pa bodite, da bomo skupno z našim zaveznikom delali na to, da po možnosti v primernem trenutku ugodimo Vašim željam. Mnogokrat smo tudi že do zdaj dokazali, da se živahno zanimamo za Poljsko in da smo delali na predpripravi poljski državi. V boju in v delu pa ne smemo oslabeti, a ko bo prišel mir, Vam bomo lahko mirno prepustili Vašo osvobodeno de-

želo v Vam najugodnejših razmerah. Poljsko hočemo popolnoma osvoboditi ruskega jarma in računamo na Vaše uspešno sodelovanje. Popolnoma nam zaupajte, izročite zanesljivo svojo usodo zveznima velesilama, z vsemi svojimi dušnimi in materijelnimi močmi sodelujte pri ureditvi zgodovinskega dejstva, ki sta ga sklenili Avstrija in Nemčija pri zopetni ustanovitvi svobodne, samostojne Poljske. Prihodnji dan so se poljski odposlanci vrnili v Varšavo.

Kakor čujemo, je isto poljsko deputacijo v soboto, 28. oktobra, sprejel nemški državni kancler pl. Bathmann-Hollweg, kjer je bila sprejeta na enak način, kakor na Dunaju.

#### Sodba poučenih dunajskih krogov.

Pri sprejemu v tiskovnem uradu zunanjega ministrstva dne 4. t. m. so naznanili časnikarjem, da se razglasi samostojnost Poljske. Samostojna Poljska je prvi veliki uspeh svetovne vojske. Megle se dele, Poljska je nastala. Zgodovina bo šele spoznala, kako zelo smo mislili na Poljsko, se vojskovali in delali za njo. Zunanji minister Burian se je najtopleje zavzemal za poljsko misel, ki je tesno zvezana z avstrijsko mislijo. Če imajo zvezne države moč, da izjavijo; Poljska je tu, se bo tudi to zgodilo. Iz čustvenih razlogov predvsem se veselimo dejstva. Veselje in žalost smo delili z našimi poljskimi sodelavci, veliko smo se od njih naučili in si medsebojno pomagali; kakor smo si le mogli. A tudi politično pristržno pozdravljamo novo državo. Nova Poljska je določena, da tvori obrambni nasip skupnim koristim, nasip proti azijski povodnji. Sama bo seveda prešlaba, da bi izpolnjevala to nalogo. Dobra sosedinja bo morala za to biti z velesilama, s katerima bo mejila. Veselo zato lahko gledamo v bodočnost. Spominjajmo se slavne preteklosti Poljske, orožnega bratstva Karla Lotrinskega mejnega grofa Badenskega s kraljem Sobieskim ob oprostitvi Dunaja. Zgodovina se ponavlja, ker se potomci knezov in vojakov, ki so se takrat borili, vojskujejo zdaj na poljski zemlji, da pribore med drugim oprostitev Poljske. Sobieskemu vračamo danes dolg. Slo je sicer takrat proti Turkom, a ti so zdaj naši zavezniki. Njih nastop na poljski zemlji izpolnjuje preokrovanje poljskega vidca Wernyhope: Poljska bo oproščena, kadar bodo japaiali Turki svoje konje v Dnestru.

#### Za samostojno Poljsko v Varšavi.

V nedeljo 22. oktobra se je vršil v varšavski filharmoniji shod, katerega je sklical klub pristahev poljske države. Na tem shodu — navzočih je bilo več tisoč oseb — so govorniki jasneje in odločnejše nego kdaj prej izrazili željo po samostoini, z osrednjima velesilama tesno zvezani Poljski. Iz govorov je odmevala že neke vrste nepotrpežljivost. Urednik Sigmund Markowicki je rekel v svojem govoru: »Zakaj odlašata osrednji velesili z odločitvijo? Ta odločitev je za nas preporod ljudstva, a ob enem je pa tudi v interesu osrednjih velesil. Dvakrat da, kdor hitro da. Prekasna mobilizacija naših duševnih in vojaških življenjskih sil bi utegnila povzročiti zmanjšanje našega bodočega državnega ozemlja; utegnemo se izčrpati in izgubiti pogum.«

Naslednji govornik T. G. Graszewski je opozarjal, kako so v zadnjem času tudi siroke množice, ki so bile doslej brezbržne ali pa celo zavzete za Rusijo, vzplamtele v patriotičnem navdušenju, ko so se raznesle govornice o proklamaciji poljske države.

W. Rzymowski je nato izjavil, da Poljska nima od Rusije ničesar pričakovati. Sicer pa Poljska neče takomimovane avtonomije, marveč hoče samostojnost; »sami hočemo kronati svojega kralja in mu dati meč v roke, da more uspešno braniti, kar smo s svojo krvjo priborili.«

Aleksander pl. Zawadzki, vodja narodne kmečke zveze, je med drugim naglašal, da se bo poljske kmet, ki je sedaj navidezno brezbržen in hladen, brez pridržka izjavil za svojega kralja, kajti spoštovanje in zvestoba nasproti svojemu vladarju je pri njem tradicija: »Upanja hočemo, da bomo mogli delati! Čakamo nanj, ki da je poveljal Vladarja hočemo, poljskega kralja!«

Nato so prečitali naslednjo resolucijo: Prirojena potreba poljskega naroda je lastna neodvisna država, za katere ustanovitev smo pripravili doprinesiti najvišje gnotne in krvne žrtve. V sedanji vojni osvobodeni Rusije se nahajamo v taboru z osrednjima velesilama, oblegani od skupnih sovražnikov. Vpostevajmo, da postaja pasivnost, ki je bila doslej vedno naš delež, vedno pogubnejša za nas in vedno manj odgovarja interesom osrednjih velesil, se obrčamo na ti osrednji velesili z izjavo, da zahtevamo aktivne vdeležbe v vojni z Rusijo. Naše razmerje z Avstrijo je izraženo že v besedah narodne vlade iz l. 1863: »Neodvisnost Poljske je varnost Avstrije.« Z Ogrsko nas veže staroizkušeno, cela stoletja trajajoče prijateljstvo. Nemčija nastopa v sedanjem velikem zgodovinskem preobratu

kot svetovna sila, ki v izvrševanju svojih obsežnih nalog izpreminja vso politično uredbo Evrope. Uredba zahteva kot neodhodno jamstvo za svojo trajnost ustanovitve močne neodvisne Poljske, tega tradicionalnega predzidja nasproti osvojevalnemu Vzhodu. Zroč bodočnosti poljske države v zvezi in civilizatornih odnosih s tema velesilama, smo inenjena, da mora ta zveza, izvirajoča iz skupnega interesa najti svoj izraz v vojaških konvencijah in trgovinskih pogodbah. V prepričanju, da je že v sedanjem trenutku mogoče in potrebno, lotiti se ureditve gornjih stremeljenj, se obračamo na osrednji velesili z energičnim opominom, da nemudoma proglasi poljsko državo z vsemi prilastki neodvisnosti, z lastnim vladarjem, lastno vlado in armado.

Resolucija je bila navdušeno sprejeta. Zborovalci so se razšli s klici: »Živela neodvisna Poljska! Živela armada!«

#### Poljaki o proglasitvi kraljevine Poljske.

»Korespondenca Polonica« piše, da so dijeli poljski politični krogi Pred našimi gmi se je izvršilo zgodovinsko dejanje največje važnosti za bodočnost Evrope. Zvezni velesili ustanovljata poljsko državo, ki bo osvobodena ruskih spletk poklicana, da bo tvorila na severovzhodu Evrope trdnjavo proti vpadnim željam carjeve države. To nalogo bo mogoče popolnoma izpolniti le, če se bo podelila novi Poljski resnična narodna samostojnost prilagodena modernim gospodarskim razmeram. Ta vzor preveva ves poljski narod ne glede na različne socialnih plasti in politične smeri, za te vzore so prelivale svojo kri mlade poljske legije in se bodo tudi v bodoče hrabro in uspešno borile proti svojemu dednemu sovražniku. V najtežnjem stiku z zopetno ustanovitvijo Poljske je nameravana preuredba razmer v Galiciji, ki je tvorila neolčljiv del nekdanje kraljevine Poljske, tudi zdaj se ne more prezreti. Zaupajoč pričakujemo, da bo vlada izvedla s primernimi ukrepi vladarjevo naročilo in da se bodo pod habsburškim geslom popolnoma razvile naše narodne sile.

#### Izjava rusinskih poslancev.

Predsedstvo parlamentarnega zastopstva Ukrajincev razpošilja sledečo izjavo s 4. t. m.:

Parlamentarni zastopniki ukrajinskega naroda so se včeraj cel dan posvetovali, naker se je soglasno sklenila sledeča resolucija:

Glede na govornice o novi ureditvi državno-pravnih razmer v Galiciji z ozirom na širšo deželno avtonomijo, oziroma na samostojnost te kronovine ugovarja ukrajinsko parlamentarno zastopstvo v imenu ukrajinskega naroda v Avstriji odločno vsaki izpremembi v navednem smislu in smatra to za skrajno nevarnost ukrajinskemu narodu in kot skrajno škodljivo avstrijski monarhiji. Najodločnejše ugovarja, ker se je taka preuredba izvedla, ne da bi se bili sporazumeli z ukrajinskim narodom, oziroma z njegovimi krajnimi zastopniki. Predsedstvo se pooblašča, da to stališče takoj naznani vsem merodajnim oblastim monarhije.

#### Na Poljskem

sta razglasila slovesno kraljevino Poljsko v nedeljo ob 6. uri jutraj avstrijski in nemški guverner na Poljskem.

#### Vprašanje krone še ni rešeno.

»Reichspost« poroča s poučene strani: Trenutek, ko se je proglasila samostojnost Poljske, je vojaško osrednjima velesilama tako ugoden, da sta lahko glede na svoje uspehe izjavili svoje obljube poljskemu narodu. V velikem okviru poljske države se bo seveda moralo rešiti še marsikatero vprašanje. Vprašanje krone še med drugim ni rešeno. Lastnoročno pismo našega cesarja avstrijskemu ministrskemu predsedniku naznanja, da se bo ustanovila samostojna država kot dedna monarhija z ustavo. Imena, ki jih objavlja del časopisja v Nemčiji, so le ugibanja. Glavno in odločilno je, ker sta dva cesarja zajamčila svojo besedo poljskemu narodu; več narod v svojih najdrznejših sajjah ne more želeli. Ustvariti se morajo še podrobnosti ustave, vladarske hiše, način, kako Poljsko politično in vojaško pridružiti osrednjima velesilama. Temelj zgradi je tu, njen namen je izražen, zunanje lice in notranja uprava tvorita šele vprašanje druge vrste.

#### Bodočnost Galicije.

»Zeit« piše o bodočnosti Galicije s poučene strani: Vladar je zdaj ministrskemu predsedniku le naročil, naj stavi predloge, ki so primerni glede na ustanovitev kraljevine Poljske. Pred vsem naglašava cesarjevo lastnoročno pismo, da ni misliti na izločitev Galicije iz Avstrije; preuredile se bodo galiske razmere v okviru Avstrije. V kolikor bo prepuščal ta okvir, se podeli deželi pravica, da si bo sama urejevala svoje gospodarske, kulturne in finančne stvari. Okvir se bo, kakor pričakujejo, kmalu napravil, a precej časa bo seveda zahtevala praktična izpeljava. Ne more se zato še danes reči, kakšna bo nova galiska ustava. Najbrže bo dobil galiski deželni zbor pravico, da bo z delegacijo zastopan v državnem zboru; mogoče se bo ta smela pogajati z državnim zborom le glede na vprašanja, ki tičejo vse

avstrijske dežele. Galijski delegaciji se bo moralo tudi dovoliti mesto v delegacijah. Predno se bodo razmere preuredile, se morajo ustvariti nekateri neizogibni predpogoji: pred vsem se morajo narodno zediniti Poljaki in Rusini, na kar opozarja tudi oficijelni komentar. Vlada se bo, kakor se govori, pričela v najkrajšem času pogajati z zastopniki obeh narodov o narodni spravi, ki se bo, kakor upajo, tudi dosegla. Kako se bo to uresničilo, je odvisno od razmer. Ne more se še reči, če se bodo nove razmere oktroirale ali drugače izvedle.

Težavno bo rešiti finančni temelj avtonomne Galicije, ker je bila dežela že pred vojsko pasivna in ker je vsled vojske veliko trpela. Bodočnost bo še le pokazala, kako bodo uredili eksekutivo v Galiciji (namestnik s podobnimi pravicami, kakršne ima hrvaški ban ali lasno ministrstvo).

»N. Fr. Presse« sodi, da bo sklepal o postavih glede na samostojno Poljsko državni zbor, a ker gre za izpremembo državnih temeljnih postav, bosta morali sklepati poslaniška in gosposka zbornica z dvetretjinsko večino.

#### Bodoče stališče Galicije.

Dunaj, 4. novembra. (K. ur.) »Wiener Ztg.« je, kakor se je poročalo objavila cesarjevo lastnoročno pismo ministrskemu predsedniku o ureditvi bodočega stališča Galicije v notranji državni celoti.

Jasno je, da ustanovitev samostojne poljske države na severovzhodu monarhije ne more ostati brez učinka na razvoj dogodkov v Galiciji. Potrebno je za to, da se postavodaja in uprava prilagodita novemu položaju. Nameravane nove uredbe se tičejo posebnih razmer, ki se že davno izražajo v raznih napravah dežele in kažejo, kako naj se razmere izpopolnijo. Stališča, ki ga bo dobila Galicija v Avstriji, lastnoročno pismo podrobno ne določa in se to prepušča poznejšim razmotrivanjem in sklepom. Vsekakor nudi lastnoročno pismo važne točke, za presojo bodočega razvoja, ker določa okvir, v katerem naj se izvede nova preuredba. Če se podeljuje deželi pravica, da svoje zadeve samostojno ureja v popolni meri, v kolikor to soglašava s pripadlostjo in z napredovanjem državne skupnosti, združujejo te besede oba merodajna trenutka, ki sta merodajna vsakemu državnemu napredku v Avstriji: dobrobit države in v njej dobrobit dežele. Glede na uresnitvenje v lastnoročnem pismu napovedanega namena se je v tej objavi storil prvi korak in se je uporabilo odgovorno sodelovanje vlade. Ministrskemu predsedniku se je naročilo, naj izdela primerne predloge, kako naj se nova uredba stvari postavno uresniči. Naloga vlade bo, da dobi obliko in pot, ki bosta jamčili, da se bodo načrti izvedli v nameravanem duhu.

#### Bavarski kralj v Lvovu.

»Gazeta Lwowska« poroča, da je prišel 4. t. m. opoldne v Lvov bavarski kralj Ljudevit. Sprejel ga je poveljnik vojne skupine generalni polkovnik pl. Böhm-Ermolli. »Warschauer Ztg.« javlja, da je obiskal bavarski kralj tudi Varšavo in Brest Litovsk.

#### Odstranitev ruskih napisov v Varšavi.

Iz Varšave poročajo: Glasom tukajšnjih listov so sklenili na shodu, katerega so se udeležile odlične poljske osebnosti in umetniški izvedenci, da se odstrani v Varšavi vse, karkoli spominja bivše rusko gospodarstvo. Predvsem odstranijo vse ruske ulične napise ter ruske napise nad trgovinami. Dalje odstranijo staroznamenite poljske narodne palače »Staszyc«, v kateri je bil nameščen del vseučiliške knjižnice, vse vsiljene ruske okraske in jih nadomeste s prejšnjimi poljskimi. O teh umetninah so na razpolago dobre slike ter jih bo mogoče rekonstruirati. Razen tega so že odstranili tri ruske spomenike, ki so grdo žalili poljski narodni ponos. Podri bodo tudi trdnjavo, ki je služila Rusom kot ječa za politične zločince ter prično s podiranjem že te dni.

#### Priprave za volitve.

Lublin, 4. novembra. (Kor. ur.) Odredba vojaškega generalnega guvernerja objavila volilni red mestnih zastopov v Kielcach, Lublinu, Piotrkovu in v Radovu. Istočasno so bili imenovani volilni komisarji, da pripravijo in izvedejo volitve.

#### Stranke v kraljevini Poljski.

Stranke v novi kraljevini Poljski so v velikem dele v tri skupine: desni, levi in središče. Desnici pripadajo: narodna stranka, skupina varšavskih realistov in narodnih demokratov. Prejšnje vodstvo narodne demokratične stranke je zapustilo Varšavo, predno so vkorakali Nemci v mesto. Dalje pripadajo desnici mali stranki »Narodno združenje« in »Poljska napredna stranka«. Levi pripadajo: Poljska socialna demokratična stranka, ki se



podpisuje P. P. S., Narodna delavska zveza in svobodne skupine nekaterih inteligentnih slojev. Središče tvori »Liga poljske državnosti«, ki se podpisuje s kratico L. P. P. Ligi predseduje znani poslanec dume inženir Mihael Lempicki.

## Decimirane laške brigade.

### AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 5. novembra. Uradno:

Italijani so osredotočili večeraj glavne napore proti našim postojankam na južnem delu planote. V prostoru pri Jamljah se je bil zdaj glavni boj. Od jutra dalje so tam naše jarke živahno obstreljevali; ogenj so vselej pomnožili, predno je pehota napredovala. Vsi napadi, posebno pa zadnji, ki so ga poizkusili še ob 8. zvečer, so se zrušili z najtežjimi izgubami za sovražnika pred našimi črtami. Topovski boj na ostalih delih bojne črte se nadaljuje z nezmanjšano silo.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

Dunaj, 4. novembra. Uradno:

Na primorski bojni črti po težkih bojih dne 1. in 2. novembra ni bilo dopoldne dne 3. t. m. večjih bojov, popoldne so pa Italijani zopet močnejše napadali.

Naš zapiralni ogenj je na Krasu zadrževal ponovne poskusne napade. Kljub mnogim poskusom ni mogel sovražnik nikjer pridobiti na prostoru.

V Vipavski dolini so prodrle zvečer močne italijanske sile do naših postojank med Vrtojbo in Biljami. Naši so kmalu nato s protinapadom zopet pridobili vse jarke.

Pred ovirami pri Sv. Katarini in pri Damberju je izkrvavelo več bersaglierskih bataljonov, ki so brez uspeha napadali.

Število ujetnikov od 1. novembra dalje se je pomnožilo za 3500.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

### Junaštvo naših letalcev.

Dunaj, 4. novembra. (K. u.) Skupina naših morskih letal je vrgla dne 3. t. m. zvečer veliko bomb na škocijan, Tržič in na Adria delavnice.

Poveljstvo mornarice.

Četrty dan bitke na Krasu so Italijani napertili svoje napade proti našim postojankam na južnem delu planote. Središče boja so bile to pot Jamlje. Pa tudi četrti dan Italijani kljub ogromnim izgubam niso dosegli nikakega uspeha.

Vnovič se je na Krasu pokazala velika važnost številne in z municijo dobro preskrbljene artiljerije. Najvažnejši nauk obrambne vojske je ta, da se postavi toliko baterij drugo poleg druge in v večih vrstah, kolikor se jih sploh lahko na dotično ozemlje spravi. Vsak top pa mora imeti na razpolago najmanj 3000 krogel. Poleg tega mora biti pripravljenih v rezervi veliko število topov, tako da se eventualne izgube lahko takoj nadomesti. Le na ta način se more pehota olajšati odbijanje sovražnih napadov v množicah. Taktiki napadov v množicah ne moremo biti kos drugače, kakor da zastavimo premočno artiljerijo. Baterije morajo nastopiti v takem številu in sili in tako bogato preskrbljene z municijo, da lahko trajno streljajo na napadalno ozemlje, tako da je nemogoče priti živ skozi ta ogenj.

Več topov, več municije, kar največ baterij in krogel, to je danes edino geslo, ki vodi k uspehu. Kolikor več denarja se izda za topove in municijo, toliko več dragocenih življenj naše junaške pehote prihranimo. En top več v bojni črti pomeni tisoč rešenih človeških življenj.

Kraj Dember ali Damber, ki se omenja v uradnem poročilu z dne 4. novembra, leži ob cesti, ki gre vzhodno od Gorice za pokopališčem, mimo Kronberga na Trnovsko planoto, in obstoji iz dveh kmečkih poslopj in ene gostilne.

### Italijansko uradno poročilo.

3. nov. Na julijskem bojišču od Gorice do morja se je nadaljeval večeraj besen boj z novimi zmagovitimi uspehi našemu orožju. Na pustem severnem grebenu Kraške planote so napadle neutrudljive čete 11. armadnega zbora, ki so odbile ponoči besne sovražne protinapade, mnogobrojne močne obrambne naprave, ki jih je bil pripravil sovražnik v nepreglednem ozemlju vzhodno od potoka Veliki Hrij in od gore Pečinka. Naše vrle čete 4. in 45. divizije so z močnim obstreljevanjem od jarka do jarka izganjale sovražnika, ki se je bil vgnezdal v gozdeh in duplinah; dosegle so važno črto, ki vodi s Fajtigore čez vrh kote 319 h koti 229 pri Kostanjeviški cesti 700 metrov zahodno od Kostanjevice. Na ostali bojni črti vzhodno od Gorice in Hudega loga do morja smo držali 1. novembra dosežene postojanke kljub trajnim napadom, ki jih je podpiral sovražnik z osredotočenim ognjem mnogih topov. Ujeli smo 3499 mož, med nji-

mi 116 častnikov, med njimi en brigadni poveljnik, en polkovni poveljnik in tri višje častnike; zaplenile so dva gorska topa, veliko strojnih pušk, orožja, streliva in vojne blaga. Zvečer 1. novembra so naši topovi pri spodnji Soči sestrelili letalo »L.75«; letalec častnik je mrtev. Sinoči je istotam ponovila sovražna letalna skupina napad. Eno letalo smo zopet sestrelili.

### Boj za višino Pečinka.

Po uspehu pri Lokvici se je Italijanom posrečilo z ogromnimi žrtvami osvojiti višino Pečinka in napredovati na obeh straneh ceste proti Kostanjevici. Boj za Pečinko je bil eden najbolj krvavih v svetovni vojski. Cele laške brigade so bile decimirane. Naše čete so med najhujšim zapiralnim ognjem prekoračile ozemlje in ustavile laški napad.

### Laški zračni napad pri Šebeniku.

Dunaj, 5. novembra. (K. u.) Agencija Stefani je razširila naslednje poročilo: V noči na 1. novembra je neki naš zrakoplov z uspehom vrgel 17 bomb na utrdbe in plavajoče vojaške stvari v Sv. Petru v Šebeniku zalivu. Kljub močnemu ognju sovražnih obrežnih baterij se je zrakoplov vrnil nepoškodovan. — K temu se z merodajne strani pripominja, da ni bila napravljena nikaka škoda.

### Italijani zaplenili cerkveno premoženje.

»Kölnische Volkszeitung« poroča, da pripravlja italijanska vlada dekrete, ki bodo znižali italijanske vrednostne papirje za 20% njih vrednosti, dalje da se zaplenijo cerkvene ustanove in da se cerkvam vzamejo dragocene svetinje in cerkvene posode.

### Bissolati obišče Francijo.

Rim. (K. u.) Agencija Stefani poroča, da namerava obiskati Bissolati bojišče, nato se bo podal v Francijo.

### Brezmesni dnevi v Italiji.

Iz Lušana: Italijanska vlada namerava uvesti vsak teden dva brezmesna dneva.

## Na morju.

### Nov »Baralongov« slučaj.

Berlin, 5. novembra. (K. ur.) Wolf-fov urad poroča: Z Angleškega v Švico prepeljan nemški častnik poroča o ponovnem »baralongskem« umoru podobnem zločinu. Po tem poročilu je 24. septembra l. 1915. nemški podvodnik pri otočju Scilly zaustavil parnik z ameriškansko zastavo. Ko se je parnik ustavil in se mu je podvodnik približal, je parnik začel streljati na podvodnik, ki se je, težko zadet, potopil in potem zopet prišel na površje. Skozi odprtino sta mogla priti iz podvodnika samo še nadporočnik Crampton in krmilar. Težko ranjeni častnik in krmilar sta nekaj časa plavala, potem pa zlezla v prazen čoln, ki je plaval po morju. Parnik se je vrnil, da bi potopil čoln. Ranjenca sta še pravočasno skočila v vodo in sta se oprijela razbitega čolna. Čez pol ure se je parnik zopet vrnil in je vzel ranjenca na krov. Kljub težki rani so nadporočnika Cramptona odpravili v vojaški zapor in je proti izreku švicarskih zdravnikov, ki so predlagali, da naj ga prepeljejo v Švico, moral ostati dolgo časa na Angleškem.

### Sunek Nemcev v Kanal.

»Echo de Paris« poroča: Sunki nemškega brodogovja v Kanalu so zelo vznemirili angleške mornariške kroge. Zeebrügge je velikanske važnosti, ker od tam Nemci napadajo. V Londonu prav dobro poznajo nevarnost. Anglija mora vse storiti, da Zeebrügge uniči. French je ob neki paradi rekel, da sicer ni misliti na nevarnost nemškega vpada na Angleško, a ne ve pa le ne, kaj da tiči z dogodki v Kanalu. Ni še znano, če se bo še pojavilo kako prevozno brodogovje, ki bi prepeljalo nemške čete na Angleško; nemogoče to ni; ker v vojski se zgode stvari, o katerih bi vsak mislil, da so nemogoče.

## Vojska z Rusi in Rumuni.

### AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 4. oktobra. Uradno:

### Bojna črta generala konjenice nadvojvode Karla.

Sovražnik je v Vlahiji nadaljeval svoje napade. Osvojil je nazajmejno višino Rosco v prostoru južnovzhodno od Braševa, sicer ni nikjer uspel. V bojih za višino južnovzhodno od Predeala, ki smo jo držali proti najbesnejšim napadom, smo ujeli nad 250 Rumunov.

Na erdeljski vzhodni bojni črti se je pomnožil rumunski topovski ogenj.

### Bojna črta maršala princa Leopolda Bavarskega.

Neki c. in kr. lovski oddelek je pri Bohorodszanih presenetljivo napadel ruske prednje straže in ji je vravnal njih postojanke.

Pri Narajovki so nemški bataljoni z naskokom vzeli zopet nekaj ruskih jarkov, ki so jih držali kljub besnim protisunkom.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

### AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 5. novembra. Uradno:

### Vojna skupina maršala pl. Mackensena.

Skupina avstrijskih monitorjev je izkrcala 3. novembra na otoku Donave Dinu in na nasproti ležečem rumunskem bregu oddelke, ki so pregnali sovražnika, mu vzeli dva topova in 4 municijske voze. Rumunska ojačenja smo prepodili.

### Bojna skupina generala konjenice nadvojvode Karla.

Rumuni so brez uspeha napadali dalje zahodno od ceste skozi prelaz Szurduk. Prostor smo pridobivali jugovzhodno od prelaza Rdečega stolpa. Nemške in avstrijske čete so vzele jugovzhodno od Predeala močno utrjeno in vztrajno branjeno Glabucepu postojanko in z oštrim naknadnim bojem še drugo sovražno črto. Sovražnik nam je prepustil 14 častnikov, med njimi enega polkovnega poveljnika in 647 mož; naš plen v bojih južno od Predeala se je toraj v celoti zvišal na 1747 ujetnikov, 8 topov in 20 strojnih pušk. V mejnem prostoru vzhodno od Braševa je sovražnik zopet napadel. Pri Tölgyesu so potisnili našo bojno črto na dveh mestih 2 km nazaj.

### NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 4. nov. Veliki glavni stan:

### Bojna črta maršala princa Leopolda Bavarskega.

Naše uspehe na levem bregu Narajovke smo razširili z zavzetjem novih delov ruske glavne postojanke jugovzhodno od Folv. Krasnolesne in jih držali, dasi jih je poizkušal sovražnik zopet vzeti.

### Bojna črta generala konjenice nadvojvode Karla.

Na severnem delu erdeljske vzhodne bojne črte so se zopet živahnejše bojevali, dasi se dozdaj niso razvili večji boji pehote.

Na južni bojni črti smo odbili posamezne napade Rumunov. Sovražnik je zasedel višino Rosco. Jugovzhodno od Predeala smo vzeli rumunsko postojanko, ki smo jo bili med sulkom 2. novembra že zasedli, a smo jo v bodoči noči zopet izgubili. Ujeli smo 250 sovražnikov.

Prvi generalni kvartirni mojster:

pl. Ludendorff.

Berlin, 4. novembra. Veliki glavni stan:

### Bojna skupina maršala plem. Mackensena.

Avstrijski monitorji so zaplenili 2 topa in štiri metalce min, ko so nastopili proti nekemu otoku Donave jugovzhodno od Ruščuka.

### V Dobrudži nobenih važnih dogodkov.

Prvi generalni kvartirni mojster pl. Ludendorff.

Berlin, 5. novembra. Veliki glavni stan:

### Bojna črta maršala princa Leopolda Bavarskega.

Dobro pripravljeno manjše podjetje je dovedlo, da smo skoraj brez lastnih izgub zasedli vas Mosheiki, ki leži vzhodno od Goducziških. Sovražnik nam je prepustil nad 60 ujetnikov, več strojnih pušk in metalcev min. Položaj se sicer ni izpremenil.

### Bojna črta generala konjenice nadvojvode Karla.

Na severnem Erdeljskem so pridobili Rusi v odseku Tölgyes male krajne uspehe. Na južnem pozorišču se nadaljujejo večeraj uvedeni boji med prelazoma Altschanz in Bodza. Naši so zopet pridobili višino Rosco, dosežanje uspehe pred prelazom Predeal smo izpopolnili, ker smo vzeli z naskokom Glabucepu Bailui. Posebno močno utrjena postojanka Glabucepu, katero so besno branili, je toraj naša. Zvezne čete so tu, če prištetemo večeraj ujetih 14 častnikov, med njimi enega polkovnega poveljnika in 647 mož, ujele skupno 1747 Rumunov in zaplenile 8 topov in 20 strojnih pušk. Posebno moramo pohvaliti junaštva našega pešpolka št. 188. Ko smo izpraznjevali bojišče severnovzhodno od Campolunga, smo samo med dolinama Argesoloi in Targuloi pokopali okroglo 1000 Rumunov. Med napredujočim napadom jugovzhodno od prelaza Rdečega stolpa in v zmagovitem boju zahodno od ceste skozi prelaz Szurduk proti rumunskim oddelkom, ki so tam prodrli, smo ujeli nad 150 mož.

### Bojna črta maršala Mackensena.

Z morja sem so obstreljevali Konstanca in Mangalijo. V Konstanci so povzročili škodo. Obrežno tonništvo in

### napadi letalcev so pregnali sovražne ladje.

Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

### Rumunsko uradno poročilo.

3. novembra. — Severna in severozapadna fronta: Na zapadni moldavski meji nič izpremembe. V buzeški dolini smo napadli zasedena hriba Siriu in Tatarul pri Tablabuzi in prodrli čez mejo pri Predeluzu. Položaj je neizpremenjen. V prahovski dolini srđiti sovražni napadi na našem levem krilu. Naše čete so vzdržale postojanke. V dragoslavskem okolišu patroljske praske in slabše artiljerijske obstreljevanje. Vzhodno od Alute se boj srdito nadaljuje na vsej fronti. Zapadno jiuške doline nadaljujejo zasledovanje. Zajeli smo štiri topove in veliko vojnega materijala. Pri Oršovi nič novega. — Južna fronta: Položaj je neizpremenjen.

### Rusko uradno poročilo.

2. novembra. — Zapadna fronta: Ob Stohodu, v vitonjskem okolišu ter v kolonijah Mihajlovki in Aleksandrovki so se vršili boji. Odbili smo prve sovražne napade na Vitonjec in gričevje južno odtod; ob 2. popoldne pa je sovražnik po peklenskem ognju izvršil nov napad in se je polastil naših namaknenih jarkov, ki so na zapadnem bregu Stohoda v vitonjskem okolišu in dalje proti jugu tvorili namaknen kot. V Karpatskem lesu je sovražnik napadel v okolišu zapadno hriba Kapula postojanke nekega našega polka in jih porinil nekoliko nazaj, a smo ga s pomočjo prihitelih ojačenj zopet odbili. — Rumunska fronta: Na sedmograški fronti je majhen rumunski oddelek napadel sovražnika ob reki Teledjenulu pri Bratoceji (35 verst jugovzhodno od Braševga) in ga odbil, pri čemer mu je zadal težke izgube, zajel nekaj mož, eno strojno puško in en žaromet. v alutski dolini se boj nadaljuje. — Z dobruške fronte se razun bojov med poizvedovalnimi oddelki ne da nič poročati.

### Radoslavov o posebnem miru.

Budimpešta. Poročevalcu »Az Est« je izjavil bolgarski ministrski predsednik o govoricah glede na poseben mir z Rusijo, da niso resnične in so nastale ker očita sporazum Rusiji, da je zakrivila poraz Rumunije. Rusija se je tako zapletla v angleške mreže, da ne more več varovati svoje samostojnosti. Mir se bo sklenil šele, kadar ga bo morala Rusija vsled vojaškega položaja skleniti. Vsi merodajni činitelji pričakujejo odločitve šele leta 1917. Zelo se motijo naši sovražniki, če mislijo, da se bodo pozimi lahko pripravljali.

### Rusi in Rumuni se pripravajo.

Sofijsko »Utro« poroča, da se Rusija in Rumunija pripravita o bodočih vojnih operacijah. Rusi zahtevajo, naj Rumuni popolnoma izpraznijo Vlahijo in se umaknejo v Moldavo, kjer naj se branijo pri reki Prut. Rumunska vlada je pa odbila zahtevo Rusije, češ, da bi zavezniki radi dosegli, da bi postala rumunska armada le njih pomožna armada, kakor srbska, dasi mora v prvi vrsti braniti lastno deželo, da jo ne zasede sovražnik. Rusi pa odločno zahtevajo, da se mora Rumunija ukloniti.

### Rumuni zapuščajo Bukarešt.

Iz Stockholma se javlja: Rumuni izpraznjujejo Bukarešt. Kavarne in gostilne so prazne. Poslanštva so zapustila mesto že z arhivi. Prebivalci beže v velikih množicah. Jassy begunci tako prenapolnjujejo, da vozijo nove begunce v južno Rusijo in v Besarabijo. Med begunci je veliko politikov, ki so skoraj vsi zapustili Bukarešt.

### Na erdeljski bojni črti sneži.

Iz Petrograda se poroča dne 4. t. m. preko Genfa: Z erdeljske bojne črte se poroča, da tam močno sneži. Boji se razvijajo na 300 km dolgi bojni črti; a najvažnejši del tvori Vlahija, ker vodi tam več potov v Bukarešt. V Dobrudži se bliža Mackensen Donavi, a prekoračil jo bo šele takrat, ko bo zasedel Falkenhayn ugodno postojanko.

### Rumunska vojska podobna srbski.

O položaju v Rumuniji izvaja »Ruski Invalid«: Operacije v Rumuniji postajajo vedno bolj podobne vojski v Srbiji. Boriti se pa morajo Rumuni z največjimi težavami, ker niso preizkušeni v prejšnjih vojskah. Ni upati na to, da bi Rusija že zdaj razbremenila Rumunijo. Nemci in Avstrijci stoje v Rumuniji tako trdno, da bodo potrebne temeljite priprave, da se bo njih bojni črta prebila.

### Rumunski vojskovodje.

Z ruske meje se poroča: V »Armeebote« je seznan vojskovodij na rumunskem bojišču. Kralj Ferdinand je vrhovni poveljnik. Načelnik generalnega štaba je general Centu. Rumunskemu vojnemu vodstvu je z dalekosežnimi



pooblastili dodeljen general Berthelot. Ruske čete v Rumuniji so pod vrhovnim vodstvom kralja Ferdinanda, v resnici pa pod poveljstvom generala Boiajeva. Poveljnik prve rumunske armade, ki stoji med Odeso in Altu, je do nadaljnjega general Culcer, poveljnik rumunske armade od Olute do reke Buczol je general Averescu. Tretji rumunski armadi poveljuje general Ciresescu, četrti pa general Presan. Poveljnik južne rumunske v Dobrudži je general Christescu.

#### Rumunija grozi sporazumu.

Italijansko časopisje ponatiskuje pozive sporazumu, ki sta jih objavila bukarštska lista »Adeverul« in »Epoea«, ki grozita sporazumu. Pišeta, da se četverozveza vojskuje v Rumuniji za svoj lasten obstoj. Če ne bo zmagala Rumunija, tudi četverozveza ne bo zmagala.

#### Sin rumunskega kralja umrl.

Bukarešt, 4. novemb. (K. u.) Princ Mircea je v četrtek umrl.

#### General Saharov vrhovni poveljnik v Dobrudži.

Lugano, 5. novembra. Iz Londona se poroča, da je znani ruski general Saharov dobil ukaz, da prevzame aktivno poveljstvo nad rusko-rumunskimi četami v Dobrudži.

#### BOLGARSKO URADNO POROČILO.

Sofija, 4. novembra. Uradno: V Dobrudži smo že z artiljerijskim ognjem odbili slaboten sovražni napad.

Ob Donavi pri Oltenici, Ruščuku, Zimnčju in Geghemu obojestransko topniško delovanje. Danes je skupina monitorjev zasedla severno od vasi Przog ležeč otok, izprcala na nasproti ležečem bregu nekaj oddelkov in zaplenila dva 57 mm topova, štiri municijske vozove in 150 granat. Proti njim poslana stotinja je bila razkrojena.

## Boji na zahodu.

#### NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 4. novembra. Veliki glavni stan:

Bojna črta kraljeviča Rupreta Bavarskega.

Ojster topovski boj je uvedel sovražne napade, ki so se pa izvedli v našem ognju le v omejenem obsegu severozahodno od Courcellette in v odseku Gueudecourt-Les-boeuifs; napade smo odbili.

Naši obrambni topovi so sestrelili v značnem ognju devet sovražnih letal.

Bojna črta nemškega cesarjeviča.

Popoldne se je močno povišal sovražni ogenj na naše višinske postojanke vzhodno od Moze. Sunki Francozov med Douaumont in Vauxom niso uspeli.

Vrhovno vojno vodstvo.

Berlin, 5. novembra. Veliki glavni stan:

Bojna skupina kraljeviča Rupreta.

Streljanje s topovi se je razširilo na bojno črto severno od Ancre; severno od Somme je doseglo veliko besnost. Odbili smo sovražne napade tik vzhodno od Ancre severno od Courcellette, pri Gueudecourt in severozahodno od Saully.

Bojna črta nemškega cesarjeviča.

Zadnje čase so iz Reimsa besnejše obstreljevali za našo bojno črto ležeče kraje, katerih prebivalstvo ni bilo zapustilo; na to smo včeraj odgovorili z ognjem na mesto Reims. Na desnem bregu Moze se je mestoma pomnožil ogenj.

#### Neresnično francosko poročilo.

Berlin, 3. novembra. Wolffov urad javlja: Postaja za brezžični brzojav na Eiffelovem stolpu javlja 2. t. m. ob 4. popoldne sestrelitev petih nemških letal po francoskih bojnih letalcih. Resnica pa je ta-le: Niti 1. niti 2. novembra nismo izgubili nobenega letala.

#### Nova ofenziva Angležev v Mezopotamiji in pri reki Tigris.

Iz Londona se poroča: Angleži so pričeli v Mezopotamiji in pri reki Tigris zopet ofenzivo. Sovražnik utrjuje svoje postojanke, razvrščuje v njih najtežje topove in do vaja strelivo.

#### Posvet kraljev sporazuma in francoskega predsednika.

»Het Maderland« poroča iz Londona: Začetkom novembra bo posvet angleškega kralja, italijanskega kralja, belgijskega kralja in predsednika Poincarrea v Lyonu. Spremljali jih bodo njih ministrski pred-

sedniki. Posvetovali se bodo o raznih važnih skupnih vprašanjih.

## Gospodarstvo.

**Božične dopuste vpoklicanim trgovcem, bančnim, zavarovalniškim in podobnim uradnikom bodo dovoljevali na Nemškem po istem načelu kakor žetvene dopuste kmetovalcem.**

— **Električna moč za Maribor in okolico.** Graški »Volksblatt« poroča, da je pogodba med falsko elektrarno in mestom Mariborom ter okoliškimi občinami tako daleč dozorela, da bodo s 1. januarjem leta 1917 začeli graditi napeljave.

— **Preveč denarja.** Glavni tajnik avstro-ogrške banke je v zadnji seji poročal o stanju denarnega trga. Denarja je toliko, kakor še nikoli. Privatni diskont (zasebna obrestna mera) je padel na 1½%. Tudi v Budimpešti je obilo denarja, pa ne najde odjemalcev pri 2¾%. — Značilno je, da se naši državni papirji trdno držijo v kurzu, dočim je angleška renta (konzoli) padla na 56½%, francoska 3% renta pa na 61½%.

— **Zastrupljeno mast ukradel.** V Inomostu je ukradel nekdo nagačevalcu živali Siplu iz kleti dva lonca masti. V enem loncu je bila prava svinjska mast, v drugem je bila pa več let stara mast, močno zmešana z arzenikom, ki jo je rabil Sipl pri nagačevanju živali. Ker vsebuje ta mast nad 2% arzenika, bi učinkovala smrtno. Inomoški magistrat je zato izdal razglas, v katerem svari pred to mastjo.

— **Izvoz češkega sadja na Nemško.** Do 18. oktobra so iz Češke poslali na Nemško 78 čolnov sadja. Lani so izvozili tjakaj 218 čolnov sadja, in to večinom v Berlin.

lj **Obdelanje praznih zemljišč.** Lansko jesen se je z naredbo z dne 21. oktobra 1915, drž. zak. št. 317, poskrbelo, da so se obdelala vsa zemljišča, ki so dotlej ležala pusta in neobdelana zlasti v bližini večjih mest. Ugodni uspehi, ki so se pri tem dosegli za človeški živčev kakor tudi za živinsko poklajo ali krmo, so napotili c. kr. poljedelsko ministrstvo, da je veljavnost gori navedene naredbe podaljšalo do jeseni leta 1917. Obdelanje takih zemljišč se lahko izvrši še pred spomladansko posetvijo.

Tudi **Ogrom so naloženi novi postji.** Ogrska vlada je določila, da se na Ogrskem tudi ob sredah ne sme prodajati, oziroma zavživati meso. Dosedaj so imeli Ogrji samo dva postna dneva in sicer ob ponedeljkih in petkih. Nadalje je določeno, da po gostilnah in hotelih ne bo smela dobivati nobena oseba več kakor 12 dkg mesa za enkratno kosilo, bodisi, da je to meso v kuhani, pečeni ali na kak drugi način pripravljeni obliki.

— **Prodaja smotk v brnskkih kavarinah zopet dovoljena.** Oblast v Brnu je naznanila tamkajšnjim kavarnarjem, da smejo gostom zopet prodajati smotke in svačice pod pogojem, da ne zahtevajo višjih cen nego veljajo v trafikah in da ne prodajajo doma napravljanih cigaret.

**Mesni kart ne bo.** V zadnji seji aprovizacijskega sveta so prišli do zaključka, da ob sedanjih okolnostih ne gre uvajati mesne karte, ker 50 odstotkov prebivalstva itak ne je mesa. Zato se pa sedaj pečajo z načrtom, da bi se uvedla kombinirana karta za živila. S to karto naj bi tiste osebe, ki se prostovoljno ali prisiljeno odpovedo mesu, dobile več drugih živil.

**Polži na polju.** Iz Solnograda poročajo, da se je po solnogrških ravninah pojavilo po poljih, nasejanih z ozimino, toliko rjavih mehkih polžov, da delajo resno škodo; po njihvah nastajajo obsežne rjave lise, ker polži požro vse žito. Oblast poziva kmetovalce, naj z vsemi sredstvi zatirajo polže.

**Novo vrelce nafte so glasom »Kurjera Lwowskega« našli pri Kroskienku in Bialobrzežu (blizu Novega Sandeca).** Ustanovila se je iz galiških petrolejskih interesentov družba, ki je že uvedla predela za izkoriščanje novih vrelcev, ki so neki zelo izdatni.

— **Nova železnica Zabok—Stubica** na Hrvaškem se izroči 11. novembra splošnemu prometu.

**Obsojena radi navijanja cen čevljev.** Trgovka Karolina Hojnik v Ptujju je čevlje, katere je kupila po 29 K, prodajala po 42 K. Prišla je pred sodišče in bila obsojena na 10 dni zapore, 2000 K globe, 45 K odškodnine ovajalcu in objavo razsodbe.

**Važen pokvarjenih kumaric je odkrila oblast v neki kleti v Kraljevih Vinogradih v Pragi ter jih unicila.** Proti lastniku, ki je spravil kumarice očitno v svrhu špekulacije, so uvedli kazensko postopanje.

**40 zabojev mila je zaplenila praška policija v nekem zasebnem stanovanju,** kamor jo je bil shranil v svrhu špekulacije trgovec Horejsi. Proti trgovcu so uvedli kazensko postopanje.

**Čevlji za en dan.** Na Dunaju je neka mati kupila svojemu dečku par čevljev za 14 kron. Dečko je ob osmih jutraj obul čevlje, popoldne ob 4. uri je pa prišel brez podplatov domu. Trgovec Ländler, ki je čevlje prodal, je bil obsojen 48 ur zapore

— **Črnogorski moratorij,** ki ga je izdala bivša črnogorska vlada dne 23. julija 1914 po starem koledarju, se odpravi z dne 1. novembra 1916.

— **Srbija,** ki so jo zasedle avstrijske čete in ki jo upravlja vojaški generalni guverner v Belgradu meri 29.664 km<sup>2</sup> in šteje 1,373.511 prebivalcev.

#### Liebknichtova revizija zavržena.

Wolff poroča: Državno vojaško sodišče je zavržlo Liebknichtovo revizijo.

#### Kmetijstvo na Tirolskem.

(Konec.)

Tako neguje napredni Tirolec svojo vinsko trto, ki mu je v pravo veselje in v ponos, ter, kar je največ vredno, v korist. Zidanice so v lepem redu razvrščene po holmih, belo pobeljene, svetlikajoč se v solncu kot ovce na zelenih pašnikih.

Ni mi treba omenjati, da tirolsko sadje slovi po svoji kakovosti širom sveta, ter da se z njim težko tekmuje. Zapomni si, dragi slovenski sadjerejec, če hočeš imeti od sadnega drevja dobiček, moraš ga ravno tako negovati, kot vsako drugo rastlino, in ne misli, da je dosti drevesce posaditi in potem se ne brigati več zanj. Drevesa sade tam 7 m narazen, ne več, ker potem vedno umro skrbje, da se krona ne razraste na širokost, temveč jo obrezujejo tako, da se v podobi piramide vpenja v zrak. Debla se vestno vsako pomlad in jesen očistijo, vsako pomlad se zemlja pod krono zrahlja v podobi kolobarja ter se pridno z gnojnico zaliva na ta način, da se zvrta luknja v zemljo in se zasuje z šodrom, skozi katero se vliva gnojnica, ki pride na ta način do korenin.

Sploh se Tirolci z vso navdušenostjo zavzemajo za sadno drevje, dobro vedo, da jim prinaša lepe dobičke. Koliko je pri nas v tem oziru pomanjkljivega! Marsikdo tarna, da ga rodna zemlja ne more rediti, a se ne gane, da bi storil kaj za zboljšanje in mirno gleda, kako mu praprot poganja tam, kjer bi imelo rasti sadno drevo. Seveda so tudi pri nas v tem oziru izjeme, toda tako redke, da ne pridejo niti v poštev.

Slovenski kmetje, posnemajte marljive Tirolce, porabite vsak kosček zemlje, osobito v sedanjem kritičnem času in prenehajte bo tisto drvene v tujino, ker nam bo domovina po umnem obdelovanju zemlje dala vse pogoje za življenje in zama bo trud sovražnikov, da bi nas izstradali.

Plevnik Jurij.

#### Polje v bojni črti.

Ogledoval sem širna, bogata polja in se zamislil. Kmetič, ki jih je bil obdelal in obsejal, je moral pred neizprosni vojni dogodki zapustiti dom in grudo. Kdo bo spravil in omlatil žito, kdo izkopal krompir, ki se je košatil med rmeno pšenico? Prevzela me je misel, koliko truda in znoja je bilo treba z zemljo, da stoji tako polna božjega blagoslova, a sedaj bo moralo najbrže vse ostati zunaj in propasti. Žalosten sem odšel dalje. Toda nekaj dni pozneje zapazim, da stoji na vsaki njivi deščica. Grem bliže in čitam: »Last c. in kr. lovskega bataljona št. ...« »Last c. in kr. pešpolka št. ...« »Last c. in kr. pionirskega oddelka št. ...« »Last c. in kr. motorne baterije št. ...« itd. Tako je celo širno polje dobilo nove lastnike. Kmalu potem se je začelo delo. Kosilni stroji so brneli, kose so pele in bogato klasje je padalo in padalo. Takoj so prišli drugi in vezali snopje. Tu in tam je padla kaka granata, zagrmel top, pa to ni motilo pridnih delavcev. Med njimi so bili zastopani različni stanovi, ki jih je pa vojna suknja vse izenačila in jih združila v istem delu. Sicer so bili nekateri izprva nekoliko neokretni, a počasi je že šlo. Kmalu je bilo žito pospravljeno in zvoženo na določena mesta. Tedaj so začele svoje delo mlatnice in kašče so se napolnile. Ko je bilo to opravljeno, je prišel na vrsto krompir. Po njihvah si videl dolge vrste delavcev, ki so s krampi, lopatami in vsem mogočim orodjem kopali krompir. Dalje v ozadju so izkopali globoke jarke in vanje nasuli krompir do uporabe.

Tako so se spravili bogati poljski pridelki v neposredni bližini najbolj vročih bojev. Marsikateri mestjan je tu poskusil, kako težko si kmetič služi svoj kruh; gotovo bo v bodoče bolj spoštoval ta skromni stan, ki je pa vendar najvažnejši med vsemi. Dal pa Bog, da bi se kmetič že skoraj vrnil na svoj dom in zopet sam obdeloval svoje polje, pa tudi sam pospravljal sado svojega truda.

## Proglasitev kraljevine Poljske v Lublinu.

Lublin, 6. oktobra. (Kor. ur.) Ustanovitev kraljevine Poljske so včeraj povesod slovesno proglasili. Na tisoče ljudi je v ranih urah nedeljskega jutra napolnjevalo ceste mesta, ljudje so se zbirali pred palačo vojaškega guvernerja, da bi bili priče zgodovinskega dejanja. Državna poslopja in zasebne hiše so bile bogato okrašene, raz vseh hiš so plapolale zastave. Okolu enajste ure so prihajale čete posadke, da postavijo častno stražo in špalir. Častno stotnijo sta tvorila poljski pomožni zbor in 13. ulanski polk. Ob 11. uri dopoldne so se pričeli voziti pred palačo vojaškega guvernerja gostje. V slavnostni dvorani je visela nad oknom, kjer se je razglasila ustanovitev Poljske, podoba cesarja in kralja Franc Jožefa, krasili so jo grbi in zastave Avstrije, Ogrske in Poljske. Ob 11. uri 30 minut je prišel slovesno v dvorano generalni guverner fcm. Kuk. Generalnega guvernerja so spremljali načelnik civilnega deželnega komisariata sekcijski načelnik dr. Jurij vitez Madeyski, namestnik generalnega guvernerja generalni major Grzezički, zastopnik nemške vlade pl. Bülow s svojim pobočnikom princem Ratiborjem, zastopnik zunanega ministrstva baron pl. Hoening, zastopnik vrhovnega armadnega poveljstva podmaršal grof Herberstein, voditelj vojaškega oddelka podpolkovnik generalnega štaba pl. Turnau. Generalni guverner je stopil na oder in pričel med napeto pozornostjo navzočih čitati proglasitev, ki jo je uvedel s sledečimi besedami: Na Najvišje povelje Njegovega Veličanstva cesarja Avstrije in Apostolskega kralja Ogrske razglašam prebivalstvu generalne gubernije sledečo proglasitev: ... Ko je prečital civilni načelnik poljsko besedilo proglaša, je izjavil generalni guverner dalje: S tem sta Vam zvezna vladarja zajamčila najslovesnejše zopetno ustanovitev kraljevine Poljske. Načelnik civilnega deželnega komisariata je to izjavo objavil poljsko, nakar je končal generalni guverner in zaključil poljsko: Srečna bodočnost kraljevine Poljske: slava, slava, slava! Zbrani so navdušeno klicali: slava! Medtem se je razvila na pomolih poljska zastava, ki so jo čete pozdravile z vojaško častjo, pred palačo stoječa vojaška godba je zasvirala poljsko narodno pesem: »Ni še Poljska izginola!« Z glavnega trga so zaorili klici: »Niez Zije« tisočglave množice. Dve letali sta pripluli nad glavni trg, letalca sta metala med navdušeno množico na tisoče poljskih zastav v spomin na zgodovinski dan. Slavnost v dvorani se je medtem nadaljevala. Ko je godba končala poljsko narodno himno, je nastopil podpredsednik osrednjega pomožnega urada, Stecki, ki je v imenu prebivalstva nagovoril generalnega guvernerja: Obvestilo skupnega sklepa obeh visokih vladarjev smo čuli globoko ginjeni in ju nič manj globoko umevamo z ozirom na važnost tega čina. Upravičeno se opozarja, da se mora ozirati na splošen političen položaj. Zvesto hočemo upoštevati modri migljaj, ker smo prepričani, da je odvisna od tega srečna bodočnost poljskega naroda, trajnost in napredek poljske države. Z neomajljivo logično zgodovino je zopet vzbujeno, trdno uprto na svoje pravne in narodne temelje in s hvaležnostjo in prijateljstvom zvezano s tistimi, katerih modrosti in pravici se zahvaljuje in obstoj, se bo poljska država vse čase spominjala imen tistih visokih vladarjev, ki jima kličemo danes: Njegovo Veličanstvo cesar Avstrije in Apostolski kralj Ogrske Franc Jožef I.: slava! — Zbrani so navdušeno klicali slava Njegovemu Veličanstvu, godba je svirala cesarsko pesem. Nato se je klical slava cesarju Viljemu; godba je svirala »Heil dir im Siegeskranz«. Generalni guverner in zastopnik nemške vlade pri c. in kr. generalnem guvernerju sta se zahvaljevala Steckenu za lojalni govor. Generalnemu guvernerju so predstavili nato več gostov; segel je tudi v roke vsem častnikom legije. Nato so se peljali v katedralo. Čete posadke so tvorile špalir. Pred katedralo se je zopet postavila častna stotnija poljskega pomožnega zbora in vojak 13. ulanskega polka. Generalnega guvernerja je pri vratih v katedralo sprejel generalni administrator lublinske škofije in ga je spremljal v cerkev. Z veliko asistenco je zapel nato generalni administrator slovesno zahvalno pesem. Po cerkvenem slavlju je defilirala častna straža pred generalnim guvernerjem, ki se je nato odpeljal v spremstvu nazaj v palačo.

Lublin, 5. novembra. (K. u.) Po slovesnosti se je podal generalni guverner fcm. Kuk v spremstvu zastopnika nemške vlade na c. in kr. generalnem guvernerstvu, namestnika generalnega guvernerja generalnega majorja Gerzezičkega in generalštabnega načelnika, kakor tudi načelnika vojaške sekcije, dalje v spremstvu zastopnika zunanega ministrstva in vrhovnega armadnega poveljstva, — v poslopje Osrednjega pomožnega odbora, jer je prejel goste podpredsednik Stecki. Generalni guverner je nagovoril podpredsednika Steckega in rekel med drugim: Čestitam gospodom centralnega odbora kot zastop-



nikom vseh slojev prebivalstva na uspehu, katerega zrete v današnji proklamaciji in upam, da se bo posrečilo skupnemu delu obeh delov — prebivalstva in vojaške uprave, po možnosti uresničiti želje ljudstva. Podpredsednik Stecki se je v toplih besedah zahvalil generalnemu guvernerju za čast obiska in za čestitke odboru. Nato je prišel načelnik deželnega civilnega komisarijata sekcijski načelnik dr. vitez pl. Madeysi z resortnimi voditelji civilnega deželnega komisarijata ter imel na podpredsednika Steckega nagovor, v katerem je izvajal: Preživljamo dan, ki je bil hrepenenje in sen velikih rodov. Preživljamo ga po zaslugi velikodušne odločitve zavezniških vladarjev. Nam, ki smo zvesti v službi cesarja in kralja, je bilo dano, ko smo deloma delili težave armad, ki so osvobodile deželo ruskega gospodstva, deloma pa se udeleževali deželne uprave, da smo spoznali v našem pomožnem odboru vzorno meščansko ustanovo. Izborna organizacija odbora je veliko pripomogla, da je mogla dežela prebiti težko usodo vojne in doživeti današnje srečne ure. Na današnji znameniti dan polagamo naše čestitke v roke članov te ustanove.

#### Amnestije.

Lublin, 5. novembra. (K. u.) Generalni guverner je izdal naslednjo amnestijo: V priznanje zglednega in lojalnega obnašanja prebivalstva v območju vojaškega generalnega guvernerja nasproti c. in kr. četam in oblastem, sem v spomin na 5. november 1916., ki je važen za usodo poljskega ljudstva in zgodovinskega pomena za Poljsko, odredil, da se tistim, ki so bili kazenskosodnim ali upravnim potom obsojeni ter so vredni milosti, kazen popolnoma ali deloma odpusti.

#### V Varšavi.

Varšava, 5. novembra. (Kor. ur.) Wolf-foy urad poroča: Krasno jesensko vreme je povisevalo slovesnost današnjega zgodovinskega dneva za Poljsko. Velike množice po cestah, na grajskem trgu in dvorišču so pričale o nastopu nove dobe. Ob 12. uri popoldne je prečital generalni guverner pl. Baeseler v kraljevi dvorani proklamacijo v nemškem jeziku, nakar jo je grof Hutten-Czapki ponovil v poljščini. Vseučilški rektor profesor Budzinski je imel zahvalni govor. Zadnje njegove besede so se izgubile v navdušenem ploskanju in vzklikih: Niez Zijel! Mnogi poljski gostje so bili do solz ganjeni. Nato je govoril generalni guverner in vzbudil nov vihar navdušenja. Šumne demonstracije so se po slovesnem zaključku slavnosti nadaljevale na grajskem dvorišču in po cestah. Generalnega guvernerja pl. Baeselerja je prebivalstvo, ko se je vračal domov, ves čas veselo pozdravljalo.

#### Državljanska vojska na Grškem.

Lugano, 4. novembra. (K. u.) Italijanski listi prinašajo poročilo lista »Athenai«, da boj med kraljevimi in revolucijarnimi četami pri Katherini traja dalje. Kraljeve čete so izgubile 35 mrtvih in 20 ranjenih. Dobile so ojačenja. Izgube revolucijarnih čet niso znane. Revolucijarni so baje zasedli tudi Lithokoron in Kolinaro, južno od Katherine. Diplomati sporazuma skušajo pregovoriti kralja Konstantina, da bi Katherini in druge omenjene kraje vojaško in administrativno prepustil solunski vladi, kralj pa doslej tega noče toriti.

Nemško poslaništvo v Atenah zastraženo. Zeneva, 5. novembra. »Matin« poroča iz Aten, da nemško poslaništvo stražijo vojaki.

#### Dnevne novice.

+ Krepke besede. Kakor poroča »Tagpost«, se je izrazil te dni poveljnik pl. Bojević nasproti nekemu poročevalcu naslednje: »Povejte doma, da bi bili mi tu na fronti srečni, če bi v zaledju vladalo enako zaupanje v zmago, kakor pri nas tu zunaj!«

+ Prvi ministrski svet nove Körberjeve vlade je zboroval v soboto popoldne. — Č. g. Leopold Turšič, dosedaj vojni kurat 27. domobranskega pešpolka, je prestavljen v Celje. Na njegovo dosedanje mesto je prišel č. g. Anton Gnido v e c.

— Duhovniške vesti. Štajersko. Na Bizeljsko je prestavljen kot kaplan č. g. Alojzij Musi s Polzele. Č. g. Bogdan Lendovšek, kaplan v Vojniku, je v poklican kot vojni kurat ter odrine te dni na bojišče.

— Železni krajarji in enokronski bankovci. Z Dunaja se poroča: Ta teden bodo pričeli izdajati železne dvavinarske novce. Avstro-ogrška banka jih je že razdelila med svoje podružnice. Pričakovati je, da bo pomanjkanje drobiža v kratkem odpravljeno. Izdajo enokronskih bankovcev bodo pospešili, izšli bodo še v tem letu, na vsak način pa začetkom prihodnjega leta. Bankovci bodo rdeče-črni. Izide tudi že lani

namenjena odredba glede sedanjih kron.

— Po 26 mesecih se je oglasil. Takoj v začetku vojne je odšel k vojakom 18letni I. Milavc iz Male Bukovce pri Ilirski Bistrici. Poklican je bil k trenu ter je imel seboj svoje konje in svoj voz. Od takrat ni nič več pisal. Imeli so ga vsi že za mrtvega. Sedaj se pa po tolikem času, kar naenkrat oglasi iz ruskega ujetništva. Naznanja, da je zdrav in prosi, za nekaj denarja, da bo imel za tobak.

— Bolezen med otroci v Trziču. Radi ošpic so v Trziču zaprli nemško šolo, tudi slovensko bo treba, ker je mnogo otrok bolnih.

— Smrtna kosa. Umrl je pri Sv. Petru pri Mariboru Matija Šnuel, posestnik na Vinički gori. — V Brežicah je umrl davčni upravitelj F. Kankowsky. — V Marenbergu je umrl okr. zdravnik Jožef Appel.

— Ukradel konje in voz. Iz Celja se poroča: Dne 24. oktobra je prišel h gostilni »Pri kroni« v Zalcu neki voznik z velikim vozom in dvema konjema, kjer se je izdajal za begunca iz Vipave, ter voz in konja ponudil v prodajo. Gostilničar Franc Virant se je pogodil z voznikom, ki se je pisal Leopold Pegan, za konje in voz za 1200 K. Konji z vozom so bili vredni najmanj 2600 K. Ker se je pa zdela cela stvar gostilničarju Virantu sumljiva, je dal Peganu le 20 K, obenem pa je zahteval, naj sledeči dan prinese potrebne izkaze, potem mu bo pa izplačal denar. Pegan je rekel, da stanuje njegova žena v gostilni »pri kroni« v Celju in da bo prišel 25. oktobra s svojo ženo v Zalec. Virant je cel dogodek naznanil in takoj nato se je doglano, da se ta možakar res piše za Leopolda Pegana in da je voz s konji last njegovega delodajalca Franca Lončar, posestnika na Vranskem, kateremu je Pegan voz in konje poneveril. Pegan je pobegnil.

#### Ljubljanske novice.

Ij Katehetsko predavanje bo v sredo, 8. novembra, ob šestih zvečer v posvetovalnici »Katoliške tiskarne«. Predaval bo prof. dr. J. Demšar. Vsi katehetje dobrodošli!

Ij Častni znak II. raz. »Rdečega križa« sta dobila ga. Avgusta Krišper v Ljubljani in stotnik Oskar Gohiet 27. pp.

Ij Nakazilo moka trgovcem. Trgovcem se bode nakazovala moka v sredo, 8. novembra 1916, ob 8. uri zjutraj v mestni posvetovalnici.

Ij Oddaja moka strankam. Moka se bode oddajala strankam od petka, 10. t. m., naprej, in sicer izključno le na desne odrezke. Za vsakih deset odrezkov se dobi četrt kilograma moka št. 1 in četrt kilograma koruzne moka.

Ij Umrlji so v Ljubljani: Amalija Kusan, vdova pomožnega uradnika, 71 let. — Andrej Eichletter, bivši hlapec-hiralec, 76 let. — Marija Novah, hči kostanjara, 8 dni. — Martin Köhl, poddesetnik. — Vladimir Krejči, enoletni prostovoljec. — Anton Thalhammer, črnovojniški pešec. — Margeta Mestek, žena posestnika, 37 let. — Marija Bricelj, bivša dninarica, hiralka, 73 let.

Ij Umrla je gospa Marija Loos, Slomškova ulica 25. Pogreb se bo vršil 6. novembra od pol 5. uri na pokopališče k Sv. Križu. Naj v miru počiva.

Ij Umrl je v Varaždinu Božidar Košier, duhovnik v pok. pri Sv. Vidu v Varaždinu. Pokojnik je bil rodod iz Ljubljane.

Ij Oddeja krompirja za IX. okraj se vrši v torek, dne 7. novembra t. l. Na vrsto pridejo: od 8. do 9. ure popoldne št. 1 do 120, od 9. do 10. ure dopoldne št. 121 do 240, od 10. do 11. ure dopoldne št. 241 do 360, od 2. do 3. ure popoldne št. 361 do 480, od 3. do 4. ure popoldne št. 481 do 600, od 4. do 5. ure popoldne zamudniki IX. okraja.

Ij Zgubila se je včeraj zvečer od šišenske cerkve do gostilne »Novi svet« črna usnjena ročna torbica, v kateri se je nahajalo za 76 K papirnatega denarja, legitimacija južne železnice in legitimacija postojnskega glavarstva, oboje na ime Albina Bervar. Najditelj se prosi, da prinese stvari priti dobri nagradi na Vodovodno cesto št. 28 ali pa na policijo.

#### »Deutschland.«

London, 5. novembra. (K. u.) »Daily News« poročajo iz New Yorka z dne 1. t. m.: Kapitan König objavlja članek o potovanju »Deutschland«. Ladja je prevozila 8000 morskih milj, med temi le 190 milj pod vodo. Nekoč se je ladja prehitro potopila, tako da je stala čisto navpično, vendar se naloženo blago ni poškodovalo.

#### Po svelu.

Razožarani dediči. V Mostu na Češkem so te dni odprli oporoko pok. gđ. Ane Trinko. Sorodniki niso bili malo presenečeni, ko so slišali, da je zapustila no-

koinca vsakemu tamošnjih društev, ki jih je do 200, po 200 K, tako da za sorodnike ne ostane kakor droblinica.

Častna legija za matere. Francoski zbornici je predložen zakonski načrt, glasom katerega ima dobiti vsaka francoska mati, ki povije dvanajst otrok, znak častne legije. Samo matere, ki so bile kdaj sodnijsko kaznovane ali so sicer na slabem glasu, ne dobe odlikovanja.

Mohamedansko novo leto. Dne 29. oktobra so slavili mohamedanci svoje novo leto 1335.

#### Boj z zračnimi letali.

Odkar se je pokazalo, da so zračna letala izvrstno vojno orožje, se je pridno iskalo sredstev, s katerimi bi bilo mogoče ubraniti se tega neprijetnega sovražnika. Zračna letala imajo raznovrstne naloge izvrševati: opazovati in poizvedovati, hitro prenašati važna poročila, metati bombe na trdnjave in obstreljevati vojaške naprave, boriti se proti sovražnim zračnim letalom itd. Toda raznovrstnost zračnim letalom stavljenih nalog je skoraj brez posebnega pomena za obrambo proti letalom.

V turško-italijanski vojni so še pešci s svojimi puškami obstreljevali zračna letala, ker je bilo za letalca zelo nevarno, a danes se to dogaja le še v izjemnih slučajih, kajti vojno letalo leti dandanes skoraj trikrat višje (2000 m) nad sovražnikom kakor tedaj. V tej višini tudi salve ne morejo letalcem škodovati, dasiravno se tudi še sedaj semintja prigradi, da kaka izgubljena krogla zadene važen del letala ali letalca samega, tako da pade ali pa je prisiljen pristati. Splošno pa strelja infanterija le tedaj na letala, ako ta nizko letijo. A tudi v tem slučaju je redko zadenejo, to dokazuje znano dejstvo, da se često proizvedujoči letalci nalašč upajo iz varne višave v nižavo, hoteč s tem zapeljati skritega sovražnika, da počne streljati, opazovalec more potem iz puškinega ognja dognati, kje se sovražnik nahaja in kako močan je. Letalec prav dobro ve, da je skoraj nemogoče s kroglo iz puške zadeti njegov stroj, ki se z neznansko brzino v vijugastem poletu bliža zemlji, in da slučajni zadetki le redko kedaj poškodujejo važne letalove dele. Da, ko se vrne letalec na svoje letališče, skrbno zalepi vse luknje, katere so napravile krogle na njegovem stroju, ter zraven zapiše dan, kedaj je dobil te »časne brazgotine«.

Veliko bolj učinkovit je koseči ogenj iz strojnih pušk, katerega se letalci osobito boje, kajti strojna puška že precej daleč nese in obvlada v kratkem času precejšen prostor. Za privezane balone in posamezna letala je to dokaj neprijeten sovražnik, toda zepelinovcu ali Schütte-Lanzovemu letalu ne more strojna puška dosti škodovati, kajti ravno pri teh letalih je treba uničiti več balonov, predno so nesposobna za daljnji polet. Najložje je obstreljevati privezane opazovalne balone z navadno strojno puško, če ni daljava prevelika. Cilj pogoditi ni ravno težko, ker se tak balon nahaja več časa na istem prostoru. Vse drugače pa je obstreljevanje onih zračnih letal, ki z veliko brzino lete: tu pa je treba biti vedno pripravljen in obstreljevalno orožje mora imeti veliko gibljivost, ker se cilj z veliko hitrostjo premika v navpični in vodoravni smeri, ki je zelo težko določiti natančno daljavo, v kateri se nahaja zračno letalo, mora biti obrambno orožje tako narejeno, da more zelo hitro in ob enem izpreminjati svojo lego na višino in na stran. To dejstvo je privedlo ravno do tega, da so se začele izdelovati zelo lahke in gibljive strojne puške. Že l. 1913 so se v Ameriki dosegli z nalašč v ta namen napravljeno ročno strojno puško tako dobri uspehi, da so jo prevzele vse večje države in jo po svoje izpopolnile. Ta puška ima okrogel magacinski bobnič ter more ena sama oseba z njo streljati ravno tako, kakor z navadno infanterijsko puško; vrhu tega se pa da tudi s posebno pripravo pritrditi na zračno letalo. Sploh pa je ta strojna puška, izvenzmi novih lahkih posebnih topov, jedino orožje, katero porabljajo letalci in ki dobro učinkuje v zračnem boju. Vsako zračno letalo ima tako strojno puško za obrambo proti sovražnim letalom. Osobito pa služi strojna puška v obrambo in je napadalno orožje za bojna letala. Na enosedehnih enokrovnikih je pritrjeno pred pilotom, na dvokrovnikih, velikih bojnih letalih in na zrakoplovih pa je gibljiva in je izvrstno orožje v strašnih zračnih bojih. Ravno letalec je v stanu vsled velike brzine svojega aparata dohiti sovražnika in ga zasledovati, česar moštvo s svojimi strojnimi puškami na tleh ne more steriti; radi tega je tudi delovanje obrambnih baterij zelo omejeno. Zato so tudi avtomobili oboroženi s strojnimi puškami, ki zamorejo zasledovati sovražne letalce, če so ceste in ozemlje ugodno; vendar pa ta obramba ne obeta posebnih uspehov, osobito ker je skoraj nemogoče iz velike daljave tudi le z vizirjem strojne puške, ki se nahaja na vozečem se avtomobilu, doseči hitro premikač se cilj. Iz tega vzroka tudi pomorski in torpedni čolnari, ki so oboroženi s

strojnimi puškami, ne morejo s posebnim uspehom obstreljevati pomorskih letal. Iz tega sledi, da je strojna puška le uspešno napadalno in obrambno orožje za letala sama in pa za obrambne baterije, ki se nahaja na tleh nepremično in so postavljene za varstvo vojaških naprav in večjih tovarniških mest na tako skritih krajih, da jih letalec ne more opaziti.

Veliko učinkovitejše orožje za obrambo zračnih letal pa so topovi. Topove se lahko — kakor strojne puške — porablja za obstreljevanje privezanih balonov brez vsake posebne priprave. Pri tem nudijo topovi veliko prednost pred drugim orožjem že v tem, ker se dobro vidi, kje je zadela topovska krogla, poleg tega pa topovska krogla mnogo bolj raztrga in uniči zrakoplov, kakor krogla iz navadne ali strojne puške.

Samoobsobi umevno postane letalec semterje žrtev obrambnih baterij, toda popolnoma napačno bi bilo iz takih slučajnih zadetkov domnevati, da je izdelava in učinkovitost tega specialnega obrambnega orožja posebno napredovala. Res učinkovita in uspešna obramba proti zračnim letalom je le boj letal med seboj, ki se konča vedno le z zmago onega letalca, kojega boljše oboroženo letalo se da lahko in hitro obračati in se hitreje dviga, kakor nasprotnikovo.

Spoznanje teh dejstev je prinesla šele izkušnja v tej veliki vojni, in danes skuša vsaka država z bojnimi letali varovati svoje važne postojanke pred zračnimi napadi.

#### Nemci polapljajo pri portugalski obali.

Bern, 4. novembra. (K. u.) »Temps« poroča iz Lizbone: Neki nemški podmorski čoln je pri portugalski obali napadel več parnikov.

London, 4. novembra. (Kor. ur.) Lloydova agentura poroča: Angleški parnik »Glenlogan« je bil najbrže potopljen; potopljen je tudi ribiški parnik »Floreal«.

#### Prvič na bojišču.

Domovina kliče vse, ki znajo nositi puško. To dni nas kranjske in goriške strelce je po dobri pripravi poklicala na bojišče. Naša l. stotnija je odšla na jugozapad meseca ..... Jako utrujeni smo prišli do našega cilja. Že od daleč so nas začele pozdravljati sovražne granate. Čez noč smo dobili povelje, da moramo zasesti sprednje jarke. Prav tiho smo prikerakali mož za možem v svojo postojanko. Sovražnik je lezal 300 korakov oddaljen od nas. Vse je bilo tiho in mirno, le granate so hodile svojo pot in pele svojo pesem.

Tako smo nastopili strelci svojo prvo bojno službo. Najbolj čudno se nam je zdelo to, da smo noč zamenjali z dnevom, to je prve dni jako vplivalo na nas. Največ nam je bilo torej radi spanja, a tudi menaž so dobivali sedaj čisto drugače, nego smo bili vajeni dotlej; preje smo tu dobivali okoli 11. ure dopoldne, sedaj pa krog 10. do 11. ure ponoči. Z eno roko sem jedel, z drugo sem moral pa odganjati komarje, ki so hoteli zraven se mene pojesti. Kar v celih oblakih so se valili k nam z italijanske strani; menili smo se, da Italijani nimajo niti toliko krvi, da bi z njo svoje komarje napasli. Sedaj smo se tudi spominjali, kako dobro hočejo človeku v kosarni, ko zahlevajo, da gre o pravem času spat. Tu pa ponoči ni časa za spanje, marveč je treba vzdigati težka kladiva in lopate. Šele ko se zdani, popadamo po jarku in popspimo kakor ubiti. Tako leži vse navskriž, da skoro ni mogoče skozi priti. Ko bi nas kdo videl, bi mislil, da so sama mrtva trupla, v resnici pa vsi le sladko spe po nočnem trudu. Slišati je le tu in tam kak strel in granate pejejo svoje melodije.

Nasi najhujši sovražniki so bile uši in podgane; kruha nisem mogel nikoli tako skriti, da ne bi ga bile dobile v svojo last. In kako so bile predrzne zraven vse sko-de; kar po meni so plesale. Nekega dne sem bil že mislil, da me Taljan za hlače vleče, ko se pa obrnem, zagledam podgano, ki me muhasto pogleduje od strani.

Tako smo se torej imeli do ..... Tedaj se je pa začela druga pesem. Na vse zgodaj nas pozdravi sovražna artiljerija ter nam vošči dobro jutro. Tudi naša ni molčala in ji sto in sto pozdravov poslala nazaj. Nepopisno je bilo gromenje in ropanje, strašna železna toča je padala na nas, krog nas. Ob dveh popold. se je začel sovražnik pomikati proti nam. Blizal se je bolj in bolj. Ko je prišel na 200 m daljave od naših jarkov, se je med železno točo pomešal svinčeni dež. Ali takoj mi pošljemo tisoč in tisoč pozdravov v odgovor. Naše strojne puške so kosile kakor kosce travo v jutranji rosi. Vendar se je sovražnikovi premoči posrečilo, priti pred naše jarke. Takoj smo bili vsi pripravljeni. Dobili smo povelje za naskok. Zabliskali so se naši bajoneti, začelo se je smrtno delo. Posrečilo se nam je, pognati Italijane v beg. Sovražnik je imel ogromne izgube, kupi trupel so ležali pred našim jarkom.



Tako smo se borili do noči s trikrat močnejšim sovražnikom. Zvečer okoli 9. ure pa tudi mene najde sovražna granata in mi popravi glavo. A upam, da kmalu ozdravim in vrnem Lahu posojeni dar.

Iz bolnišnice na Štajerskem pošiljamo vsem domačim, prijateljem in znancem nebroj pozdravov: Stefan Bremec iz Lokavca; J. Malič iz Rasdate pri Gorici; Lovro Arhar, Zg. Šiška; Teodor Starčnik, Vič; Ivan Stare, Ig; Franc Krmeč, Dolenjsko.

### Razglas o preureditvi prodaje kruha in moke v Ljubljani.

Vsled lažjega nakupa kruha in vsled delne izpremembe uradnega razglaš z dne 27. septembra 1916 o prodaji moke, odredi mestni magistrat sledeče:

1. Številke na krušnih in močnih izkaznicah. Kakor močne izkaznice, bodo v prihodnje tudi krušne izkaznice opremljene s tekočimi številkami, in sicer za vsak okraj posamično.

2. Rezanje krušnih in močnih izkaznic. Odrezki, ki jih stranke same odrežejo od srednjega dela krušnih in močnih izkaznic, so neveljavni. — Stranke morajo priti po kruh in moko z vsemi celimi krušnimi, oziroma močnimi izkaznicami.

3. Nakazilo strank na prodajalne. Vsaki posamični prodajalni se odkaže določeno število krušnih in močnih izkaznic. Od daja kruha ali moke na druge kakor njim odkazane številke se bo strogo kaznovala. Posestniki krušnih in močnih izkaznic morajo kupovati kruh in moko le v onih prodajalnah, ki prodajajo za številke, ki jih dobe stranke s krušno in močno izkaznico.

4. Prodajalne kruha in moke. Kruh in moka se sme v vseh desetih krušnih okrajih prodajati le v spodaj navedenih prodajalnah. Dostavljati kruh ali moko na dom, ali shranjevati za stranke je strogo prepovedano.

5. Opravičenci za nakup kruha in moke. Prodajati kruh ali moko se sme le posestnikom krušnih in močnih izkaznic in le proti oddaji odrezkov uradnih krušnih, oziroma močnih izkaznic. Gostilnam, točalnicam, kavarnam itd. se vsled že objavljenega ukaza c. kr. deželne vlade v Ljubljani ne sme dajati kruha ali moke.

Izjeme glede zavodov itd. Dobrodelnim, učnim in vzgojevalnim zavodom, prisilnim delavnicam, kaznilnicam, zavetiščem itd., ki imajo v smislu § 8 ministrske naredbe z dne 26. marca 1915, drž. zak. št. 75, pravico, za osebe, ki so pri njih v popolni oskrbi, kupovati kruh in moko brez krušnih in močnih izkaznic, smejo prodajati kruh in moko le one prodajalne, ki jih dolži mestni magistrat, in le proti prejemnici, ki jo izstavi magistrat na dotično prodajalno. Ti zavodi itd. morajo najpозnejše 3 dni pred pravoveljavnostjo tega razglaš oddati s pečatom zavoda opremljeno izjavo, koliko imajo oseb v popolni oskrbi, da se jim izstavi potrebna prejemnica.

6. Količina kruha in moke. Vsakokrat na krušno in močno izkaznico odpadajoča količina kruha in moke se bo objavila pravočasno.

7. Čas prodaje. Prodaja kruha in moke se vrši v vseh prodajalnah, ob delavnikih od 7. do 11. ure dopoldne in od 4. do 7. ure zvečer, ob nedeljah in praznikih od 8. do 11. ure dopoldne.

8. Objava tega razglaš. Ta razglas se vpošlje vsakemu prodajalcu kruha in moke v svrhu, da ga razobesi na za stranke vidnem kraju svoje prodajalne, razen tega se objavi isti kakor v tem kraju običajno.

9. Kazenske določbe. Prestopke tega razglaš bo v smislu § 35 cesarske naredbe z dne 11. junija 1916, drž. zak. št. 176, mestni magistrat najstrožje kaznoval.

10. Veljavnost tega razglaš. Ta razglas dobi moč v ponedeljek, dne 13. novembra 1916.

Prodajalci kruha in moke:

Za I. krušni okraj. Prodajalci kruha: Na štev. 1 do 1600 Dolinar, Pred Škofijo 11;

od štev. 1601 do 3200 Bizjak, Poljanska cesta 25; od štev. 3201 naprej vojna prodajalna, Šolski drevored 8. — Prodajalci moke: Od štev. 1 do 1600 Ravhekar, Pred Šofijo 20; od štev. 1601 do 3200 Šober, Vodnikov trg 2; od štev. 3201 naprej Špenko, Kopitarjeva ulica 1.

Za II. krušni okraj. Prodajalci kruha: Od štev. 1 do 1600 Žužek, Sv. Florijana ulica 8; od štev. 1601 do 3200 Zalaznik, Stari trg 21; od štev. 3201 do 4800 Mole, Sv. Florijana ulica 21; od štev. 4801 naprej vojna prodajalna, Stari trg 34. — Prodajalci moke: Od štev. 1 do 1600 Sever, Sv. Jakoba trg; od 1601 do 3200 Zorc, Sv. Florijana ulica 26; od 3201 do 4800 Držaj, Sv. Florijana ulica 25; od 4801 naprej Zorman, Stari trg št. 34.

Za III. krušni okraj. Prodajalci kruha: Od štev. 1 do 1000 vojna prodajalna, Rimska cesta 5; od 1001 do 2000 vojna prodajalna, Rimska cesta 5; od 2001 do 3000 Konzum, Krakovski nasip 10; od 3001 do 4000 Konzum, Krakovski nasip 10; od 4001 naprej Beden, Tržaška cesta 4. — Prodajalci moke: Od štev. 1 do 1000 Jelačin, Rimska cesta 1; od 1001 do 2000 Ješe, Rimska cesta 8; od 2001 do 3000 Jelačin, Krakovski nasip 1; od 3001 do 4000 Konzum, Krakovski nasip 10; od 4001 naprej Velkavrh, Rimska cesta 3.

Za IV. krušni okraj. Prodajalci kruha: Od štev. 1 do 1600 Trček, Breg 4; od 1601 do 3200 Zalar, Stari trg 3; od 3201 do 4200 Žabnikar, Zvezda; od 4201 do 5200 Konzum; od 5201 naprej vojna prodajalna, Breg št. 20. — Prodajalci moke: Od štev. 1 do 1600 Leskovec in Meden Jurčičev trg; od 1601 do 3200 Stacul, Šelenburgova ulica 4; od 3201 do 4200 Elbert, Kongresni trg; od 4201 do 5200 Konzum, Zvezda; od 5201 naprej Fajdiga, Križevniški trg.

Za V. krušni okraj. Prodajalci kruha: Od štev. 1 do 1600 Jakin, Dunajska cesta 5; od 1601 do 3200 Pirc, Sv. Petra cesta 9; od 3201 do 4800 vojna prodajalna, Prešernova ulica 26; od 4801 naprej vojna prodajalna, Marije Terezije cesta 7. — Prodajalci moke: Od štev. 1 do 1600 Planinšek, Dunajska cesta 22; od 1601 do do 3200 Holzer, Dunajska cesta 10; od 3201 do 4800 Fabjan, Prešernova ulica 14; od 4801 naprej Zorc, Dunajska cesta 36.

Za VI. krušni okraj. Prodajalci kruha: Od štev. 1 do 1600 Pauer, Sv. Petra c. 48; od 1601 do 3200 Bončar, Sv. Petra c. 41; od 3201 do 4800 Podboj, Sv. Petra cesta 95; od 4801 naprej Balažič, Kolodvorska ulica. — Prodajalci moke: Od štev. 1 do 1600 Simončič, Sv. Petra cesta 44; od 1601 do 3200 Mencinger, Sv. Petra cesta 42; od 3201 do 4800 Omna, Radeckega cesta 2; od 4801 naprej Jerše, Sv. Petra cesta 12.

Za VII. krušni okraj. Prodajalci kruha: Od štev. 1 do 2000 Konzum, Spodnja Šiška 56; od 2001 do 4000 Okorn, Spodnja Šiška; od 4001 do 6000 Skubic, Spodnja Šiška 199; od 6001 naprej Kaučič, Spodnja Šiška 185. — Prodajalci moke: od 1 do 2000 Konzum, Spodnja Šiška 56; od 2001 do 4000 Simončič, Spodnja Šiška 2; od 4001 do 6000 Skubic, Spodnja Šiška 199; od 6001 naprej Zorman, Spodnja Šiška 91.

Za VIII. krušni okraj. Prodajalci kruha: Od štev. 1 do 1600 Konzum, Zaloška cesta 1; od 1601 do 3200 Stupica, Martinova cesta; od 3201 do 4800 Cizej, Zalokarjeva ulica; od 4801 do 6400 Blažič, Martinova cesta; od 6401 do 8000 Jezeršek, Zaloška cesta; od 8001 naprej Konzum, Bohoričeva ulica. — Prodajalci moke: Od 1 do 1600 Konzum, Zaloška cesta 15; od 1601 do 3200 Šarabon, Martinova cesta 14; od 3201 do 4800 Šarabon, Zaloška cesta 1; od 4801 do 6400 Mencinger, Martinova cesta 13; od 6401 do 8000 Sušnik, Zaloška cesta 21; od 8001 naprej, Konzum, Bohoričeva ulica.

Za IX. krušni okraj. Prodajalci kruha: Od štev. 1 do 1600 Starič, Sv. Florijana ulica 31; od 1601 naprej Vrtačnik, Karlovska cesta 30. — Prodajalci moke: od štev. 1 do 1600 Klemenc, Dolenjska cesta 13; od 1601 naprej Marenče, Dolenjska cesta 20.

Za X. krušni okraj. Prodajalci kruha: Od štev. 1 do 1100 Konzum, Glince 207; od 1101 do 2200 Konzum, Glince 245; od 2201

do 3300 Drobtina, Glince; od 3301 do 4400 Aubelj, Glince; od 4401 naprej Zvagen, Rožna dolina. — Prodajalci moke: od štev. 1 do 1100 Konzum, Glince 207; od 1101 do 2200 Konzum, Glince 245; od 2201 do 3300 Marn, Glince 141; od 3301 do 4400 Jelačin, Glince 3; od 4401 naprej Jeločnik, Rožna dolina 148.

Iz vse mestnega aprovizacijskega odseka.

V mesecu novembru dobi Ljubljana vsaj 38 železniških voz moke, v decembru vsaj 40. Tekoči teden se razdeli na osebo en četrt kilograma koruznega zdroba in en četrt kilograma moke št. 1. — Kontrola pri pekih pri prodaji kruha se bo vršila na ta način, da bo moral pek, oziroma prodajalec sprejem krušnih kart potrditi s posebnim potrdilom. Tako bo kupec lahko zalozil pri peku svoje krušne karte in na nje dobil doliko kruha, kolikor bo imel krušnih kart. Močne karte bo seve stranka obdržala. Karte bodo imele zgoraj in spodaj številke. En hlebec kruha bo veljal 32 vin. — Zadnji čas so nekateri peki pekli jako slab kruh. Poudarjalo se je, da bi moral biti kruh povsod enak, ker je moka za vse peke enako zmešana. Da se prepreči izrabljanje občinstva, se nastavi poseben pekovski nadzornik, ki bo hodil po pekovskih delavnicah in nadzoroval, da se bo vse pravilno vršilo. Peki bodo poklicani na magistrat, kjer se jim bo zabičilo, da bo vsakemu odvzeta koncesija, kdor bi se odslej le količak pregrešil. Tako so napravili že v Trstu in v Celju, Ljubljana bo tem sledila, ako se peki ne bodo držali navodil. Kontrolni organ bo moral aprovizacijskemu odseku vsak petek poročati. Vsak, ki bi se odslej pregrešil proti navodilom in pekel neužitni kruh, kakor se je to te dni zgodilo, naj samemu sebi pripiše, ako mu bo že v prihodnji seji v petek odvzeta koncesija in bo tudi kaznovan zaradi potvarjenja živil. Mi moramo vzdržati, zato moramo podpirati drug drugega, kdor pa dela proti temu, mora občutiti občutno kazen. — Sklene se, da se mora o pritožbah, ki jih podaje občinstvo mestnemu pritožnemu uradu, in o rešitvi teh vlog v vsaki seji aprovizacijskega odseka poročati. — Ljubljana dobi 500 prešičev.

## Prazne ureče

vsake vrste in v vsaki množini kupi in plača po najvišjih cenah trgovska firma J. KUŠLAN, Kranj, Gorenjsko. — Istotam se kupujejo po najvišjih dnevnih cenah

### suhe gobe.

2383

Kupi se večja

## železna blagajna

Ponudbe na upravništvu Slovenca pod M. Z. Ljubljana.

# Važno

za ljudi, ki imajo sorodnike v Ameriki!

2470

Kdor hoče stopiti v dotiko s sorodniki v Ameriki in dobiti od njih denarne podpore in pisma, naj piše kratko pismo v nemščini, v katerem naj popiše samo svoje rodbinske zadeve in ne omenja ničesar o politiki ali vojski. Na posebnem zavitu naj zapiše naslov svojih sorodnikov v Ameriki, pismo pa vtakne v drug zavitek, na katerega naj poleg svojega natančnega naslova razločno zapiše tale naslov: **Henry C. Zaro, Bankier per Adresse Dresden Bank, Berlin W. 8.**

Podpisano županstvo naznanja vsem p. n. občinarjem, da se še vedno nahaja v Dornbergu in kdor kaj od občine potrebuje naj se tja obrača. Za slučaj preselitve, se bo takoj objavilo.

Zadnja pošta naj se naslavlja Rihenberg in ne več Dornberg.

Županstvo v Dornbergu pri Gorici dne 29. oktobra 1916.

J. Mrovlje  
upravitelj.

# Baterije

in ovoje (hilze)

za 1282

električne žepne svet.

po najnižji ceni pri

**K. A. KREGAR**

Ljubljana, Sv. Petra cesta 21-23.

Edina največja razpoložljiva elektr. žepnih svetilk na Kranjskem.



## Ob pomanjkanju mleka!

Sladni čaj znamka SLADIN je najbolj zdrava in najcenejša

hrana za dojenčke.

S Sladinom se lahko odpomore pomanjkanju mleka in sladkorja, kajti prihrani se pri njem dve tretjini mleka in eno tretjino sladkorja. Izmed mnogih priznanj naj navedemo samo ono gospe Eme pl. Trnkoczy, soproge lekarnarja v Gradcu: Ljubi svaki! Naznaniti Ti želim, da se prehranja Elzin malček s Sladinom (sladni čaj) in se krasno razvija, torej se more Sladin najtopleje priporočati.

Dobi se pri lekarju Trnkoczyju v Ljubljani poleg rotovža. Glavne zaloge: Na Dunaju v lekarnah Trnkoczy: Schönbrunnerstrasse 109, Josefstädterstr. 25., Radeckplatz 4. — V Gradcu: Sackstrasse 4.



Globoko potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem ostalim sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš iskrenoljubljeni, predobri oče, gospod

## Martin Štrukelj

gostilničar v Šempasu

ki je po treh tednih begunstva po kratki, mučni bolezni, dne 2. novembra v 64. letu starosti previden s sv. zakramenti za umirajoče izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb nepozabnega pokojnika se je vršil danes, dne 4. t. m. iz deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Blagega pokojnika priporočamo v pobožen spomin.

LJUBLJANA, dne 4. novembra 1916.

Julijan, Rudolf, Rafael, sinovi.

Rafaela omož. Dovžak, Julija omož. Brankovič, hčeri.

Za

# OREHOVE

ter javorove, jesenove, češnjevne in macesnove

# HLODE

plačuje vedno najvišje cene in sprejema pismene ponudbe z navedbo množino lesa **PETER ANGELO,** žaga, Seebach pri Beljaku, poprej Ljubljana

# SIROLIN "Roche"

Prsne bolezni, oslovski kašelj, naduha, influenci.

Kdo naj jemlje Sirolin?

1. Vsak, ki trpi na trajnem kašlju.
2. Lažje je obvarovati se bolezni, nego jo zdraviti.
3. Vadušljivci, katerim Sirolin znafno olahča naduho.
4. Skrofuzni otroci, pri katerih učinkuje Sirolin z ugodnim vspehom na splošni počutek.



Se dobi v vseh lekarnah & K. A. -